

[Landbrugsministeren]

ne bliver nået. Opfyldelsen af indkomstmålet har i de senere år været faldende og må derfor i nogen grad tilskrives konjunkturudviklingen, især de forøgede renteudgifter. Den manglende målopfyldelse er dog ikke noget isoleret dansk fænomen.

På baggrund af de på fællesskabsplan indhøstede erfaringer vedtog Ministerrådet i juni 1981 en række ændringer af direktivet, som i første række skal lette adgangen til at gennemføre udviklingsplaner. Samtidig forhøjedes de støtteberettigede investeringsbeløb, og der åbnedes mulighed for at yde en særlig støtte til yngre jordbrugere.

En række af de vedtagne direktivændringer er eller vil blive gennemført ved bekendtgørelse; men enkelte af ændringerne nødvendiggør det stillede lovforslag. Det drejer sig om:

- den særlige støtte til yngre jordbrugere, som endnu ikke er fyldt 40 år, og som har etableret sig inden for de sidste 5 år. For at forbedre den unge jordbrugers likviditet foreslås denne støtte gennemført i form af en kapitalstøtte på 10 pct. af investeringen.
- en stramning af reglerne for støtte til bedrifter, der allerede har opnået indkomstmålet.

For at forbedre støttemulighederne foreslås antallet af heltidsbeskæftigede personer, der kan få støtte, forhøjet fra 2 til 3. Denne ændring vil især være af betydning for gartnerisektoren, som erfaringsmæssigt har flere beskæftigede end det øvrige jordbrug.

Endelig er loven på visse punkter revideret i lyset af de indhøstede erfaringer.

Med hensyn til lovforslagets økonomiske konsekvenser kan jeg oplyse, at udgifterne til den særlige støtte til yngre jordbrugere samt til forhøjelsen af det støtteberettigede antal heltidsbeskæftigede på den enkelte bedrift skønnes at udgøre ca. 29 mill. kr. om året, når disse ændringer får deres fulde virkning.

Loven vil som hidtil blive administreret af statens jordlovsudvalg.

Lovændringen vil gennem de forbedrede investeringsmuligheder indvirke positivt på beskæftigelsen og gennem produktionsforøgelsen øge nettovalutaindtjeningen.

Lovændringen vil snarest blive forelagt for EF-Kommissionen.

Med disse ord anbefaler jeg lovforslaget til det høje folketinges velvillige behandling.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Spørgsmål om fremme af forespørgsel til forsvarsministeren:

Forespørgsel [om NATOs forstærkningsplaner] af Steen Folke (VS) og Gert Petersen (SF).

(Forespørgsel nr. F. 15. Anmeldt 19/3 82).

Formanden:

Hvis ingen gør indsigelse mod fremme af denne forespørgsel, betragter jeg tingets samtykke dertil som givet. (Ophold). Det er givet.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Forespørgsel til finansministeren:

Forespørgsel af Glensgård (FP):

»Hvilke oplysninger kan ministeren give i forlængelse af redegørelsen »Det offentlige investeringsprogram 1982«, og hvilke oplysninger kan ministeren give for investeringerne i perioden indtil 1990?«

(Forespørgsel nr. F 11. Anmeldt 10/3 82. Fremme af forespørgslen vedtaget 16/3 82).

Formanden:

Jeg skal gøre opmærksom på, at afstemninger om eventuelle dagsordensforslag under denne sag først vil finde sted i morgen, fredag.

Jeg skal derudover oplyse, at det er min agt at holde frokostpause fra lidt før kl. 12 og i godt en time.

Begrundelse

Glensgård (FP):

Når vi har ønsket denne debat om de offentlige investeringer og specielt om det offentlige investeringsprogram for 1982, hænger det sammen med, at vi i fremskridtspartiet mener, det er vigtigt, at vi, om jeg så må sige, har en årlig debat specielt om de offentlige investeringer. Vi har jo den store rapport fra 1978, hvori regeringen lagde sine tanker om de offentlige investeringer frem, og vi har selvfølgelig også løbende finanslovene, som fortæller noget om regeringens intentioner.

Når vi med finansloven for 1982 langt fra har regeringens samlede oplæg til offentlige

[Glensgård]

investeringer, hænger det jo sammen med, at regeringen senere er nået frem med sit handlingsprogram.

De offentlige investeringer, som regeringen lægger op til med programmet for 1982, ligger langt over, hvad vi før har hørt fra regeringens side, og langt over det niveau, som regeringen hidtil har ment de offentlige investeringer skulle ligge på.

Vi erinder jo alle, at regeringen i 1979-80 var inde på, at det offentlige i sine investeringer måtte nå ned til stort set et nulvækstpunkt, forstået på den måde, at vi måtte sørge for, at der ikke blev foretaget investeringer, som ikke var - om jeg kan sige det så direkte - driftsøkonomisk rigtige. Regeringens nye handlingsprogram viser en kraftig stigningstakt, og det værste af det hele er faktisk, at regeringen hverken i sit oplæg til det nye handlingsprogram eller i finansloven forklarer, hvordan man ønsker at finansiere de kraftige offentlige investeringer.

Vi ved ikke, om regeringen nu er nået til det punkt, hvor man fuldstændig ser bort fra, hvor mange obligationer man skal udstede, ser bort fra den fare, der ligger i, at man finansierer såvel investeringer som drift ved hjælp af nye obligationer.

Vi er også bange for noget af det, regeringen lægger op til i sit investeringsprogram, hvor man f.eks. nu vil ind og have fat på de koncessionerede selskabers aktiviteter. Vi er bange for det oplæg, der ligger i regeringens handlingsprogram om en udvidelse af naturgasnettet, en udvidelse, som regeringen selv siger den godt er klar over ikke vil være rentabel.

Vi glæder os til at få en debat om de offentlige investeringer i løbet af dagen i dag, og vi håber naturligvis på, at regeringen ikke for nærværende vil hemmeligholde aktiviteter, som regeringen ønsker at indføre i den offentlige sektor såvel i 1982 som i de kommende år. Vi håber ikke, at debatten i dag udelukkende kommer til at gå på investeringerne for 1982, men at vi også får en debat om de fremtidige investeringer og gerne frem til mindst år 1990.

Besvarelse

Finansministeren (Heinesen):

Jeg vil gerne indledningsvis sige i anledning af hr. Glensgårds motivering for fore-

spørgslen, at jeg helt kan bekræfte, at den aktivitetsudvidelse, der ligger i det investeringsprogram, som regeringen har fremlagt, er i nøje overensstemmelse med forslagene, tankerne og intentionerne i regeringens handlingsplan.

Når hr. Glensgård derefter siger, at han meget håber, at vi i dag får en debat om noget andet og mere end investeringerne i 1982, og at regeringen ikke vil hemmeligholde noget, så er det jo et smukt håb, men det er mildest talt en anelse ejendommeligt, al den stund grundlaget for denne debat er, at regeringen har lagt en investeringsplan frem af forholdsvis detaljeret karakter, ikke bare for årene 1982-85, men helt frem til 1990. Så er jo ikke noget skjult for folketinget, tværtimod er investeringsredegørelsen et udtryk for åbenhed over for folketinget.

Herefter vil jeg først sige, at det nok er nyttigt at gøre opmærksom på, hvilken status det offentlige investeringsprogram har. Der er jo ikke tale om noget beslutningsforslag, endsige noget lovforslag, som regeringen har fremsat for folketinget. Det offentlige investeringsprogram skal ses som en samlet oversigt over de samlede offentlige investeringer i perioden fra 1982 til og med 1985. Det indebærer for det første, at programmet ud over statslige investeringer også indeholder amtskommunale og kommunale investeringer og de koncessionerede selskabers investeringer, dvs. en lang række investeringer, hvormed der ikke træffes beslutning her i folketinget.

For det andet er det værd at understrege, at størstedelen af det samlede investeringsomfang er udtaget fra foreliggende budgetter og planer hos staten og den øvrige offentlige sektor. Det vil altså sige, at størstedelen af det samlede program allerede er besluttet eller i hvert fald forudset gennemført enten her i folketinget, i kommunalbestyrelser eller i de koncessionerede selskaber.

Ud over disse opstillinger og sammentællinger af budgetter indeholder programmet så forslag om en udvidelse af den offentlige investeringsaktivitet i perioden 1982-85 på 10 mia kr., og det er formentlig om disse aktivitetsudvidelser, der som sagt er et led i regeringens handlingsprogram, interessen vil samle sig. Enkelte af disse forslag er allerede fremsat for folketinget, andre vil blive fremsat enkeltvis i den kommende tid, for så vidt som der er tale om statslige projekter.

[Finansministeren]

Formålet med offentliggørelsen af investeringsprogrammet er, som jeg allerede har antydnet, at give folketinget lejlighed til at se de foreslåede aktivitetsudvidelser i sammenhæng, samtidig med at vi redegør for de beskæftigelsesmæssige og samfundsøkonomiske virkninger både af aktivitetsudvidelserne og af det samlede investeringsprogram. Hermed mener jeg at regeringen har fremlagt et redeligt vurderingsgrundlag og sikret folketinget mulighed for at se de aktuelle aktivitetsudvidelser inden for en samlet ramme.

Det investeringsprogram, som nu forelægges, er en revision af investeringsprogrammet fra 1978, som blev til på basis af en planredegørelse om de offentlige investeringer, og ligesom dengang er også det nu foreliggende program naturligvis udarbejdet i samarbejde med de mest berørte ministerier.

Det var i regeringens handlingsprogram fra november 1981 forudsat, at der skulle ske en sådan revision af det offentlige investeringsprogram, og at det reviderede program skulle indeholde aktivitetsudvidelser af strukturpolitisk karakter inden for en ramme på 5 mia kr. Herudover var der i handlingsprogrammet forudsat en betydelig konjunkturpolitisk indsats over for bygge- og anlægssektoren, og sigtet hermed er at genetablere og opretholde beskæftigelsen inden for bygge- og anlægssektoren. Som bekendt har boligministeren fremsat en række lovforslag om forhøjede kvoter for det almennyttige byggeri til opfyldelse af denne del af handlingsprogrammet.

I investeringsprogram 1982 er således medtaget to meget vigtige elementer af regeringens handlingsprogram, nemlig dels en forøget strukturpolitisk indsats, dels en konjunkturpolitisk indsats over for bygge- og anlægssektoren, og som det fremgår af programmet, lægges der op til en samlet forøgelse af aktiviteten på 10 mia kr. i perioden 1982-85.

Jeg skal herefter forsøge i korthed at give en karakteristisk af programmets indhold.

En meget væsentlig af den strukturpolitiske indsats er forudsat at skulle ske på energiforsyningsområdet. Investeringerne tager her sigte på en større og bedre udnyttelse og produktion af vore egne energiressourcer, og det er måske netop på energiområdet, man bedst kan belyse, hvad det egentlig er, der menes med udtrykket strukturpolitik.

Forøgelsen af de samlede energiinvesteringer med i alt 3,5 mia kr. i perioden fra 1982 til 1985 vil medføre en umiddelbar belastning af betalingsbalancen i anlægsperioden, men en række af disse investeringer vil på blot lidt længere sigt – og nogle af dem endda, inden vi når frem til 1985 – medføre ganske betragtelige valutabesparelser, sådan som der også omhyggeligt er redegjort for det i investeringsredegørelsen. Jeg mener, det er vigtigt at holde sig disse fremtidige fordele og gevinster for øje.

På trafik- og kommunikationsområdet, herunder den kollektive trafik, foreslås investeringer af størrelsesordenen 1 mia kr., omfattende en række anlægsprojekter af traditionel karakter, men også projekter på et avanceret teknologisk niveau og af strukturpolitisk karakter, idet man herved håber at gavne dansk industri.

Hvad angår trafikområdet, vil jeg gerne gøre opmærksom på, sådan som det også sker i det offentliggjorte materiale, at der endnu ikke er afsat beløb til øst-vest-trafikken, men uanset hvilken løsning der her bliver tale om, må der forudses betydelige investeringer allerede i den kommende 4 års periode.

Efter at vi har udarbejdet og offentliggjort investeringsprogrammet, har der i regeringen været ført drøftelser om en forbedring af regelmæssigheden i driften hos DSB, ligesom elektrificeringsprojektet har været drøftet. Disse drøftelser er mundet ud i, at der i perioden 1982-85 afsættes 400 mill. kr. til fremme af denne regelmæssighed, mens fremrykning af elektrificeringen er opgivet. En netop afsluttet status for elektrificeringsprojektet, der lige er forelagt for finansudvalget, viser i øvrigt en betydelig fordyrelse af lokomotivanskaffelserne i årene efter 1985, hvad jeg nævner for god ordens skyld.

Som man vil kunne se i oversigten over investeringsprogrammet, er der afsat 6 mia kr. på boligområdet, og der er her tale om en forhøjelse af kvoterne for almennyttigt byggeri og andelsboliger. Heri ligger i virkeligheden en kraftig udvidelse i forhold til det oprindelige handlingsprogram og, må man erkende, en tilsvarende øget belastning af betalingsbalancen.

Det er imidlertid regeringens opfattelse, at denne konjunkturpolitiske indsats ikke bør fortrænge fremrykningen af en række vigtige

[Finansministeren]

investeringsprojekter af en mere strukturpolitisk karakter og en større strukturpolitisk værdi. Der forudses ifølge det fremlagte investeringsprogram et offentligt investeringsniveau af størrelsesordenen 32 mia kr. de nærmeste år, svarende til en stigning på 4-5 mia kr. i forhold til 1981.

For beskæftigelsen medfører aktivitetsudvidelsen på 10 mia kr. i perioden 1982-85 i forhold til de hidtidige investeringsplaner en stigning allerede i 1982 svarende til godt 10.000 fuldtidsbeskæftigede. Hertil kommer imidlertid virkningen af den aktivitetsudvidelse, som allerede tidligere beslutninger medfører for 1982 sammenlignet med 1981, og der lægges således op til en øget aktivitet svarende til omkring 18.000 fuldtidsbeskæftigede. Det vil sige, at investeringsprogrammet yder et værdifuldt bidrag til bekæmpelse af ledigheden.

Regeringen har selvfølgelig overvejet mulighederne for og eventuelle problemer med at indpasse aktivitetsudvidelserne i samfundsøkonomien, idet der i anlægsperioden selvsagt, som jeg har nævnt det, bliver tale om en vis merbelastning af betalingsbalancen. Men jeg vil gerne understrege, at det jo ikke er investeringer på de traditionelle offentlige serviceområder, som regeringen her lægger op til. Der er ikke tale om forøgelse af investeringer på områder, hvor investeringerne bagefter medfører store offentlige driftsudgifter. Tværtimod har netop den samfundsøkonomiske fordelagtighed og rentabilitetshensynet spillet en vigtig rolle, da regeringen skulle fastlægge investeringsprogrammets indhold. Jeg udelukker – som det også fremgår af det materiale, der er offentliggjort – ikke indpasningsproblemer på kort sigt, men udsigterne til samfundsøkonomiske fordele på lidt længere sigt må ud fra enhver rimelig betragtning veje langt tungere.

Lad mig så i øvrigt tilføje, at regeringen som led i opfølgningen af investeringsprogrammet er i færd med at udarbejde et sæt investeringspolitiske retningslinjer, som netop fremhæver de strukturpolitiske hensyn, og det er mit håb, at man herved, naturligvis under hensyntagen til bredere velfærdshensyn, kan give også hensynet til samfundsøkonomisk fordelagtighed og rentabilitet en mere fremtrædende plads ved alle offentlige investeringsbeslutninger i de kommende år.

Jeg bed mærke i, at hr. Glensgård i denne forbindelse specielt nævnte sin frygt for det, regeringen havde planer om for så vidt angår de koncessionerede selskaber. Jeg mener, at en sådan frygt er ganske ubegrundet. Det, man selvfølgelig må være interesseret i, er at kende omfanget af de investeringer, som ikke alene staten, amtskommunerne og primærkommunerne, men naturligvis også andre store organer, der investerer her i landet, planlægger, og også at gøre disse forskellige organer, herunder de koncessionerede selskaber, opmærksomme på, hvilke investeringspolitiske retningslinjer regeringen – og jeg håber også folkettinget – anser for at være de rigtige, f. eks. at også den samfundsøkonomiske fordelagtighed og rentabilitet og de strukturpolitiske hensyn skal spille en meget væsentlig rolle. Jeg ville da håbe – selv om jeg jo ikke, belært af tidligere erfaringer, har meget at have håbet i – at hr. Glensgård og hans parti, men selvfølgelig i ganske særlig grad de øvrige partier i folkettinget, kunne være enige i disse betragtninger, når der i den kommende tid skal træffes beslutning om en række af projekterne i folkettinget eller i finansudvalget.

Hr. Glensgård har også spurgt, hvilke oplysninger der kan gives om udviklingen i de offentlige investeringer frem til 1990. Herom kan jeg sige, at de fremskrivninger af foreliggende budgetter og planer, der er foretaget i forbindelse med udarbejdelsen af investeringsprogrammet, viser – og det er jo ikke overraskende – et stadig faldende beløb. Det er man jo hyppigst ude for, når det drejer sig om budgetfremskrivninger på lang tid, idet det jo er sådan, at blot man skuer få år frem i tiden, er det vanskeligt at forestille sig nøjagtigt, hvilke behov der vil opstå. Men efterhånden som ønskerne og behovene konkretiseres, vil de selvfølgelig indgå i de samlede prioriterings- og indpasningsovervejelser, som fremover vil finde sted årligt under ajourføring af investeringsprogrammet.

Men som sagt vil der med de forudsætninger, som foreligger på nuværende tidspunkt, blive tale om faldende investeringer i slutningen af 1980'erne, men allerede i dag kan vi på nogle områder se, at der vil blive tale om en ændring af forudsætningerne.

Jeg har allerede nævnt, at vi formentlig allerede i den betragtede periode, fra 1982 til 1985, vil blive stillet over for beslutninger om

[Finansministeren]

investeringer i øst-vest-trafikken, som, uanset hvilken løsning der vælges, vil lægge beslag på store offentlige investeringsmidler i resten af dette årti. Derudover ved vi – eller vi kan i hvert fald forestille os – at den hastige teknologiske udvikling ikke mindst på kommunikationsområdet vil tilsige en offentlig investeringsindsats f.eks. fra de koncessionerede selskaber, men givet også fra statslig side.

Dette var fra min side blot en række eksempler på behov, som vi kan forudse, og herudover kan nævnes en række endnu uforudsete behov, som utvivlsomt vil komme til.

Ændrede forudsætninger må selvfølgelig løbende tages ind i vurderingen af de enkelte større investeringsbeslutninger. Som jeg har nævnt, er det også regeringens hensigt at foretage en årligt tilbagevendende samlet revision af det offentlige investeringsprogram, således at de bevillende myndigheder i staten, i kommunerne og i de koncessionerede selskaber kan have et ajourført grundlag at disponere ud fra.

Forhandling

Glensgård (FP):

Den alvorlige udvikling, der har vist sig gennem de seneste år med hensyn til de offentlige finanser, indebærer efter fremskridtspartiets opfattelse, at vi ikke kan tillade os at gå ind i lemfældige offentlige investeringer. Vi kan ikke tillade os at igangsætte forskellige projekter for at tilfredsstille enkelte befolkningsgrupper, for at tilfredsstille nogle kraftige politiske hensyn. Det eneste, der kan investeres i i dag, er projekter, som er absolut samfundsnødvendige, og som er nødvendige for, at vi kan få gang i den beskæftigelse, som er så katastrofalt ringe for øjeblikket, og i den produktion, som er så nødvendig for, at vi kan få klaret vores betalingsbalanceproblemer.

Regeringen siger i sit oplæg for 1982, at den for så vidt godt er klar over, at en del af investeringerne i naturgasprojektet ikke er rentable. Vi har jo set interne notater fra D.O.N.G., der fortæller, at D.O.N.G. ligger med et underskud på ca. 10 mia kr. i 1990. Med hensyn til investeringer, som regeringen har lagt op til, eksempelvis i naturgasprojektet, har regeringen jo blot været i den situation, at man har fået et flertal i folketinget med sig, og det er jo noget af ulykken.

Hvis vi ser på den debat, der var i foråret 1978 om de offentlige investeringer, kan vi jo se, at der findes kraftige, markante meninger, der går på, at vi ikke skal kaste os ud i lemfældige, offentlige investeringer. Bl.a. sagde en ordfører – Folketingstidende 1978-79, sp. 10641: vi »mener ikke, at der skal investeres i dansk udnyttelse af Nordsøens naturgas. Vi finder, at naturgasprojektet er en uhyggelig skidt forretning for det danske samfund. Argumentationen om forsyningssikkerhed er ikke holdbar. Den bygger på primitive og populære forestillinger om dansk gas i danske gashaner.«

Videre sagde ordføreren:

»Vi betragter det naturligtvis som noget positivt, at regeringen i dagens redegørelse har skåret ned på det oprindelige projekt, men vi finder det urimeligt, at man fortsat sigter på at føre gassen frem til store kredse af forbrugere. Den danske naturgas skal sælges til de lande, der allerede har investeret i et forsyningsnet, og som i de kommende år selv vil komme til at mangle naturgas.«

Citatet er fra den 23. maj 1978.

Jeg vil gerne sige, at dette citat kunne være hentet fra fremskridtspartiets ordførers indlæg om de offentlige investeringer, men det var det ikke. Det var formuleret af venstres ordfører, hr. Ellemann-Jensen. Det var altså venstres opfattelse dengang, at naturgasprojektet var en uhyggelig skidt forretning for det danske samfund, og at det byggede på primitive og populære forestillinger om dansk gas i danske gashaner.

Så fik vi imidlertid en anden regering, og i foråret 1979 var daværende handelsminister Arne Christiansen klar til at udråbe sig selv til det nye Danmarks Tietgen. Han havde fået gennemført den største forhandlingskontrakt, og den var underskrevet. Nu var der pludselig en anden stillingtagen til naturgasnettet, nu var det lige pludselig ikke længere en primitiv forestilling, nu var det lige pludselig ikke længere en uhyggelig skidt forretning for det danske samfund. 11 måneder efter, at venstres ordfører havde stået her og forklaret, at det danske naturgasnet var en dårlig forretning, sagde venstres handelsminister, at det var en af de bedste investeringer, man kunne foretage.

Vi har også set det konservative folkeparti ændre holdning i denne sammenhæng. Det har aldrig været så helhjertet tilhænger af

[Glensgård]

naturgasnettet, som venstre har været, det skal jeg erkende, og godt for det, men vi har dog trods alt set, at det konservative folkeparti med hensyn til naturgasnettet – og det er trods alt den største investering her i 1980'erne – har sagt ja til at føre en ledning til Sverige. Nu ligger ledningen der; den er ikke fysisk lagt ned, men den er planlagt. Og hvad medfører så det? Ja, socialdemokraternes små springhoveder på ledningen betyder, at nu skal der også, om jeg så må sige, fuse lidt gas af i Roskilde, lidt i København og lidt i Nordsjælland, og det er jo svært, når man nu engang har sagt ja til transmissionsledningen, at forhindre en udbygning af gasnettet.

Når finansministeren i dag appellerer til folketinget om at bakke op om de kraftige investeringer, som regeringen ønsker, skal jeg kun sige, at finansministeren har ret i sin antagelse: han får ikke denne opbakning fra fremskridtspartiet.

Forleden dag var der i Jyllands-Posten en artikel, hvori man skrev: storbank advarer mod nye afgifter. Handelsbanken sagde: vi skal være heldige, hvis vi overhovedet kan holde renten nede. I artiklen skriver man også, at problemet er, at regeringen opererer med så kraftigt et kasseunderskud. Det følges op i dag i Berlingske Tidende af Frank Dahlgaard, som om de offentlige udgifter siger – og jeg citerer:

»Konsekvensen af den sammenbrudte udgiftspolitik er, at statsunderskuddet er vokset kraftigt og skatte- og afgiftsforhøjelser ikke ret meget længere kan undgås. I sin seneste årsberetning kalder Nationalbanken regeringens budgetpolitik for uforsvarlig og forlanger en reduktion af kæmpeunderskuddet.«

Videre siger Frank Dahlgaard, at hvis regeringen pønser på at gennemføre de populære forslag og derefter løbe fra regeringsansvaret og regningen, må det betragtes som helt uansvarligt.

Jeg tiltænker regeringen de værste motiver i denne sammenhæng. Regeringen er skruppelløs, når det drejer sig om at gå ind i offentlige investeringer. Regeringen siger selv i sit oplæg til offentlige investeringer, at man jo nok skal passe på, at disse kraftige offentlige aktiviteter ikke går hen og medfører makroøkonomiske indpasningsvanskeligheder. Så vil jeg godt spørge ministeren: når nu regeringen erkender, at der er mulighed for

disse makroøkonomiske indpasningsvanskeligheder, er det så ikke for risikabelt at igangsætte de pågældende investeringer, når man ikke allerede for nærværende har en løsning på de problemer, som vil opstå i forbindelse med disse kæmpemæssige investeringer?

Min tid er ved at løbe ud, så jeg skal senere på dagen vende tilbage til nogle af de ret så kraftige investeringer, regeringen lægger op til inden for et andet område, nemlig inden for olieområdet.

Som det fremgår af de få bemærkninger, jeg har gjort her, vil fremskridtspartiet advare imod, at vi går ind på disse lemfældige offentlige investeringer, udelukkende fordi vi befinder os i den katastrofale økonomiske situation, vi befinder os i. Jeg skal på den baggrund tillade mig at fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Folketinget fastslår, at de offentlige finansiers katastrofale nedtur må udelukke den lemfældighed med offentlige investeringer i de kommende år, som regeringens nye investeringsplan lægger op til.

Folketinget går derefter over til næste punkt på dagsordenen.«

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Dette dagsordensforslag indgår nu i forhandlingen.

(Kort bemærkning).

Ellemann-Jensen (V):

Hr. Glensgård var så elskværdig at komme med et meget langt citat af mine bemærkninger i debatten i 1978 om naturgassen. Hr. Glensgård mente, at det kunne fremskridtspartiets ordfører dengang have sagt. Det vil jeg nu tvivle på. De bemærkninger, så velformulerede de var, står jeg naturligvis ved, og også den holdning, der ligger deri til projektet. Og når venstres ordfører kommer op senere i dag, vil hr. Glensgård høre, at vi nærer meget stor betænkelighed ved økonomien i naturgasprojektet.

Vi kan selvfølgelig godt tage en vældig lang diskussion om, hvad det egentlig var, der skete i 1978, da venstre som et led i en større aftale gik ind for naturgasprojektets

[Ellemann-Jensen]

fase 1; vi kan godt begynde at diskutere nyere historie her. Men jeg troede egentlig, at hr. Glensgård mente noget alvorligt med at rejse denne debat i dag, hvilket vil sige, at vi skal koncentrere diskussionen om de økonomiske muligheder, rammerne for investeringerne i de kommende år. Hvis hr. Glensgård bare vil drille og lave billig partitaktik på det her, så værsgo, men det er ikke den debat, vi andre søger.

(Kort bemærkning).

Glensgård (FP):

Naturligvis ønsker fremskridtspartiet i dag som ved enhver anden lejlighed at tage en seriøs debat om problemerne.

Når jeg trak hr. Ellemann-Jensens ordførertale fra 1978 frem, var det sandelig ikke for at drille hr. Ellemann-Jensen. Det kunne vi finde mange andre måder at gøre på. Det var udelukkende for at bevise, at venstre i foråret 1978 talte om, at det var en samfundsmæssigt dårlig økonomisk investering at lave naturgasnettet, men vi blev af en venstreminister i 1979 tvunget ind i naturgasprojektet, oven i købet af en minister, som, om jeg så må sige, slog sig politisk op på naturgasprojektet. Så kan man sige: har venstre da ikke lov til at ændre standpunkt? Naturligvis har de det, jeg er lige ved at sige heldigvis. Når jeg drog debatten om naturgasprojektet frem, er det, fordi vi, da først venstre gav tilslutning til fase 1, var ude på skråplanet, og så er det vanskeligt at komme tilbage.

Det, jeg vil advare imod, er, at det sker i fremtiden. Det, vi debatterer her, er jo investeringer i 1982 og frem til 1990. Jeg synes da, det er rimeligt at sige til venstre, at man nok må overveje, hvor meget man vil støtte den socialdemokratiske investeringspolitik med i de kommende år. Det var såmænd ikke for at drille venstre, bare for at erindre om, at man skal passe på at give den socialdemokratiske regering så meget som 10 cm snøre, for den skal nok forstå at udnytte det.

Camre (S):

For det første er der grund til at understrege, at det offentlige investeringsprogram, vi har til debat i dag, er en samlet oversigt over statens, amternes og kommunernes investeringer, og for det andet er investeringer i de koncessionerede selskaber med, ligesom

omfanget af offentlig støtte til byggeri er indregnet som en investering.

Det interessante ved investeringspolitikken i disse år er naturligvis først og fremmest investeringernes virkning på beskæftigelsen, og det er da også i lyset af den beskæftigelsesmæssige krise, dette investeringsprogram skal ses. Regeringens handlingsprogram, som er grundlaget for den økonomiske politik, indebærer en udvidelse af de offentlige investeringer med 10 mia kr. i årene 1982-1985.

Det er væsentligt at hæfte sig ved de kriterier, der er lagt til grund for prioriteringen af investeringerne. Der er 3 hovedelementer deri. For det første det, der er kaldt den samfundsmæssige fordelagtighed, for det andet det, der er kaldt den strukturpolitiske virkning i den private sektor, og for det tredje den strukturpolitiske virkning i den offentlige sektor.

Om den samfundsmæssige fordelagtighed er at sige, at investeringerne skal have den størst mulige økonomiske rentabilitet set fra et samfundsmæssigt synspunkt. For det andet må de investeringer, der udvælges og fremmes, have maksimal beskæftigelsesvirkning. Og endelig må de forårsage mindst mulig belastning af betalingsbalancen.

Om det andet hovedpunkt, den strukturelle virkning i den private sektor, er at sige, at investeringer i den offentlige sektor i høj grad påvirker den private sektors udvikling, dels ved direkte at skabe basis for privat produktion, altså den produktion, private erhverv gennemfører for at muliggøre den offentlige investering, dels ved at virke fremmende i sig selv på den private sektors funktion, når selve investeringen er fuldført, altså forbedre den offentlige sektors kvalitet og kvaliteten af de ydelser, den offentlige sektor giver resten af samfundet.

Endelig det tredje hovedpunkt, en forbedret struktur i den offentlige sektor selv. Det betyder, at der må lægges vægt på investeringer, der øger den offentlige sektors produktivitet og den offentlige sektors funktionsduelighed.

Ud fra en vurdering af disse elementer er der foretaget en omhyggelig prioritering, og resultatet fremgår altså af programmet, som er forelagt folkettingen og offentligheden. Jeg vil gerne føje til, at det naturligvis er en forudsætning, at de økonomiske beregninger løbende vurderes og genvurderes og korrige-

[Camre]

res, hvis det viser sig nødvendigt. Vi er jo her inde i arbejde med nogle meget lange stræk, og det er klart, at forudsætningerne for beregningerne efter nogle år kan ændre sig, og det er naturligvis en klar ting, at hvis forudsætningerne ændrer sig, så tager man det ind, og så korrigerer man programmet. Det betyder ikke, at der er en mangel ved programmet, hvis man 2 eller 3 år inde i programmet må korrigere det. Tværtimod er det en ansvarlig opfølgning og korrektion for de forudsætninger, der som sagt ændrer sig over tiden.

Selve den beskæftigelsesmæssige virkning af forøgelsen af investeringsindsatsen med de 10 mia kr. i tiden 1982-1985 er allerede i indværende år 10.000 flere fuldtidsarbejdspladser. Det skal føjes til, at allerede tidligere beslutninger på investeringsområdet fører til en øget beskæftigelse, således at den større investeringsaktivitet i 1982 i alt bliver 18.000 flere fuldtidsbeskæftigede.

Investeringsprogrammet må altså først og fremmest ses som et vigtigt led i bekæmpelsen af ledigheden og den økonomiske stagnation, og i lyset af det finder jeg, at det kan være nyttigt, at vi har fået den debat, der pågår her i dag.

Palle Simonsen (KF):

Det er naturligvis en god idé, at finansministeren giver folketinget en redegørelse for det offentlige investeringsprogram, i dette tilfælde for 1980'erne. Det er også en god idé, at folketinget får lejlighed til at diskutere principperne i dette investeringsprogram. Men jeg synes nok, at jeg vil understrege, som også finansministeren gjorde det, at denne debat ikke egner sig til og ikke skal anvendes til at træffe beslutninger. En række beslutninger er truffet – jeg kunne måske sige, at set ud fra vores synspunkt er der desværre truffet en række beslutninger på dette område; jeg tænker her bl. a. på naturgasprojektet – andre beslutninger bliver truffet i form af lovforslag i folketinget eller via aktstykker i finansudvalget, og endelig træffes, og det er en ikke ubetydelig del af de beløb, der her er tale om, en række beslutninger i kommunerne, som vi i hvert fald ikke har direkte indflydelse på.

Når en sådan plan ligger på bordet, bliver det naturligvis interessant at se nærmere på

den prioritering, der er anvendt, og jeg er enig med finansministeren i, at det, der påkalder sig den største interesse, naturligvis er den udvidelse, som ligger i selve planen, altså udvidelsen på de 10,3 mia kr., men det drejer sig jo også om principperne. Jeg har hæftet mig ved, at der i planen bl. a. står:

»Planen skal understøtte en lovende teknologisk udvikling som bidrag til den omstrukturering af dansk økonomi, som er forudsat i regeringens handlingsprogram.«

Jeg forstod på finansministerens svar til hr. Glensgård, at finansministeren her i første række tænker på energiinvesteringerne. Jeg må nok sige, at jeg, til trods for at energiinvesteringer bliver taget med, har meget svært ved at se, hvordan disse projekter skulle kunne føre til en reel omstrukturering af dansk økonomi. Jeg mener i øvrigt heller ikke, at det er formålet med et offentligt investeringsprogram at foretage omstruktureringer af dansk økonomi.

Man siger også i redegørelsen, at de nye udvidelser er udtryk for en offensiv politik, og der står oven i købet citeret: »Vi må producere os ud af krisen.« Den formulering har jo været anvendt indtil trivialitet i denne sag. Den har været anvendt i stor udstrækning fra regeringens side, uden at man ret tit lever op til det, der egentlig ligger i den. Jeg har meget svært ved at få øje på – jeg ved ikke, om finansministeren kan hjælpe mig – hvordan de tiltag, der her er tale om, skulle kunne bidrage til, at samfundet som helhed blev i stand til at producere sig ud af krisen. Det er i øvrigt heller ikke den offentlige sektor, der gennem sine investeringer skal bidrage hertil. Det, som er noget afgørende for os at se i forhold til offentlige investeringer, er, at disse investeringer også på en række områder har til formål at yde en bedre service i forhold til den private sektor og dermed give den private sektor nogle bedre muligheder for at operere.

Her kommer bl. a. spørgsmålet om trafikprojekterne ind i billedet, og det er lidt belageligt, at der i redegørelsen ikke er nogen konkrete svar vedrørende trafikinvesteringerne i 1980'erne. Man siger direkte, at man ikke har taget konkret stilling til f. eks. øst-vesttrafikken. Jeg kan i hvert fald sige klart for den konservative folketingsgruppes vedkommende, at vi er meget interesserede i at få genoptaget diskussionen og beslutningerne

[Palle Simonsen]

om eksempelvis Storebæltsbroen, idet vi her har et projekt, der efter vor opfattelse bidrager til at forbedre arbejdsvilkårene for den private sektor. Men vi har forstået, at der bliver tale om en redegørelse fra trafikministeren i løbet af 1982, og ved den lejlighed kan vi så gentage debatten om dette specielle projekt.

Man erkender fra regeringens side klart i planen, at det er relativt få forslag, som sigter mod erhvervsfremme, og det kan jeg kun understrege og give den ret i. Det er beklageligvis meget få forslag, der direkte sigter mod erhvervsfremme.

De elementer, der indgår i udvidelsen på de 10,3 mia kr., kan man opdele i tre hovedgrupper: en udvidelse af byggeriet, en udvidelse af investeringerne på energiområdet og endelig en beskeden udvidelse af investeringerne inden for trafik og kommunikation.

Hvad angår boligområdet, må jeg nok sige, at vi er lidt forundrede over, at regeringen tør lægge ryg til en sådan ekspansion af byggeriet, som der her er tale om. Man kan naturligvis sagtens gennem byggeri af et øget antal boliger bidrage til at forøge beskæftigelsen, men, som finansministeren gav udtryk for, også en betydelig belastning af betalingsbalancen. Derfor er vi meget skeptiske over for den udvidelse, der her er lagt op til.

Når det drejer sig om energiområdet, turde det ikke være nødvendigt at understrege vor negative holdning til naturgasprojektet. Den tror jeg regeringen kender ganske udmærket, det har den fået masser af beviser på gennem de senere år og måneder. Netop på nuværende tidspunkt bliver det måske bekræftet, at den stærke kritik af naturgasprojektet, den konservative folketingsgruppe har givet udtryk for, er der et realitetsindhold i. Jeg er ikke et øjeblik i tvivl om, at folketinget bliver nødsaget til at tage disse ting op til fornyet overvejelse. Når vi ser på naturgasprojektet, ser vi, at der, hvad investeringer angår, ikke alene er tale om en udvidelse, der er tale om en stor klump i det eksisterende investeringsprogram.

Vi er naturligvis også modstandere af den særlige post på ekspansionsområdet, som hedder 0,3 mia kr. til D.O.N.G.s investeringer i efterforskning af olie i Nordsøen. Vi har som bekendt her i de senere dage – og vi er nok ikke færdige – i finansudvalget haft en ivrig debat om en mindre investering. Her

har vi altså gennem investeringsredegørelsen fået et klart bevis på, at der ikke bare er tale om 23 plus 32 mill. kr., der er i virkeligheden ønske om at bruge 0,3 mia kr. til investeringer i efterforskning i Nordsøen. Vi vil gerne sige meget klart til regeringen, at vi ikke finder, at det er rigtigt, at staten går ind med det klare mål at udvinde olie i Nordsøen, det kan ikke være rigtigt. Men det er måske netop et eksempel på en omstrukturering, finansministeren giver udtryk for i redegørelsen. Vi finder, at det i første række er de private selskaber, der er i stand til at foretage den slags dispositioner på den mest hensigtsmæssige måde.

Rentabilitetsbetragtningen ved vurderingen af de offentlige investeringer må naturligvis spille en overordnet rolle, og med den beskæftigelsessituation, vi har, er der ikke nogen tvivl om, at vi også skal søge at forbedre beskæftigelsen og kan gøre det ved bidrag af offentlige investeringer. Men vi må samtidig lægge megen vægt på i vurderingen af de offentlige investeringer, at de belaster betalingsbalancen mindst muligt. Med den situation omkring statens finanser, som finansministeren er i på nuværende tidspunkt, må det siges meget klart, at der faktisk ikke er plads til udvidelser, hvad angår investeringer.

Det, det er interessant at diskutere, er, hvordan man kan udnytte ressourcerne på en bedre måde inden for den eksisterende ramme, f. eks. ved at tilgodese investeringer, som kan bidrage til, at den private sektor får bedre muligheder for at fungere.

Vi er enige i, at det, man i redegørelsen kalder erstatningsinvesteringer, som på længere sigt kan formindske drifts- og anlægsudgifterne i den offentlige sektor, naturligvis også er en vigtig faktor og et investeringsområde, der bør have en høj prioritet.

Alt i alt skal vor kommentar til investeringsredegørelsen være, at med den statsfinansielle situation, vi er i, finder vi ikke, at der er plads til at ekspandere på det område; der er behov for gennem debatter om lovforslag og aktstykker osv. i dette hus at få foretaget en bedre prioritering end den, regeringen har lagt op til. Vi vil også sige meget klart, at selv om den offentlige sektor naturligvis skal gennemføre en række investeringsopgaver med den målsætning, jeg har søgt at give udtryk for, er det meget vigtigt at fast-

[Palle Simonsen]

slå, at den offentlige sektor aldrig nogen sinde kan blive motor for den private sektor. Det, der er afgørende, er, at de ting, der gennemføres, i videst mulig udstrækning kan bidrage til at forbedre service og arbejdsmuligheder for den private sektor, men de kan aldrig i sig selv blive en drivkraft for den private sektor.

Svend Erik Hovmand (V):

Regeringens planer for de offentlige investeringer er tydeligvis mere præget af partipolitiske hensyn end af hensynet til behovet for en positiv udvikling for beskæftigelsen og betalingsbalancen. Oven i et i forvejen meget højt offentligt investeringsniveau foreslår regeringen, at der anvendes yderligere mindst 10 mia kr. til flere offentlige investeringer i perioden frem til 1985. Af disse 10 mia kr. skal ikke mindre end 6 mia kr. anvendes til statsstøttet boligbyggeri og næsten 2 mia kr. til yderligere investeringer i naturgas og statslig efterforskning i Nordsøen. Til gengæld er der næsten ingen penge afsat til erhvervsfremmende foranstaltninger.

Ved en bedømmelse af dette investeringsprogram er det naturligvis vigtigt at se på beskæftigelses- og betalingsbalancevirkningen, medens investeringerne står på, og ikke mindst når investeringerne er afsluttet.

Når jeg før sagde, at beskæftigelses- og betalingsbalancehensynet er kommet i anden række i forhold til det politiske, skyldes det naturligvis først og fremmest den omstændighed, at boliginvesteringer, som udgør den tunge del af investeringsprogrammet, er karakteristiske ved, at der skabes beskæftigelse, mens de foregår, samtidig med at betalingsbalancen belastes, men når boliginvesteringerne er gennemført og boligerne står færdige, er der hverken nogen beskæftigelses- eller betalingsbalancevirkning af de store investeringer, man har foretaget. Dette i modsætning til investeringer i de med udlandet konkurrerende erhverv, hvor man på én og samme tid ville kunne styrke både beskæftigelsen og betalingsbalancen, ikke bare på kort sigt, men gennem varige arbejdspladser og varige forbedringer af betalingsbalancen.

Nu skal det siges, at regeringen ikke lægger skjul på, at udgangspunktet er politisk og har været regeringens handlingsprogram, som man gik til valg på i december i fjor. Til

gengæld skjuler man lige så godt nu som dengang, hvor man forestiller sig at hente de 10 mia kr. For at det hele nu ikke skal få et alt for urealistisk skær under denne debat, vil jeg derfor gerne spørge finansministeren direkte, om det er nye skatte- eller afgiftsstigninger, man har i tankerne, eller det er yderligere låntagning, man forestiller sig. Jeg synes, at det på baggrund af de udtalelser, hr. Lasse Budtz fremkom med i dagspressen for et par dage siden, kunne være rart her i dag at få afklaret, om der er nye indgreb på vej, hvornår de vil komme, og hvad hovedingredienserne i givet fald måtte være.

Lad mig herefter vende mig til investeringsprogrammet og sige, at jeg finder det positivt, at regeringen gør sig den ulejlighed at opstille et sådant investeringsprogram, selv om vi ikke er enige i dets indhold i detaljen. Jeg vil også gerne sige, at dette investeringsprogram er præget af noget større realisme, end tilfældet var, da vi diskuterede det i 1978. Dengang forventede regeringen et hurtigt internationalt opsving, der skulle kunne sikre en samtidig reduktion af ledighed og betalingsbalanceunderskud. Man forventede, at underskuddet, som var på 10 mia kr. i 1977, ville komme ned på omkring 3 mia kr. i 1981. Faktisk ved vi alt for tydeligt i dag, at udviklingen på næsten alle væsentlige områder er gået i den diametralt modsatte retning, ikke mindst når det drejer sig om beskæftigelse og betalingsbalance. Venstres ordfører, hr. Ellemann-Jensen, advarede stærkt mod den optimisme, der blev lagt for dagen under debatten i 1978. I dag ved vi alle, at man burde have lyttet mere til disse advarsler.

Lad mig sige, at vi fra venstres side ikke er afvisende over for en diskussion om nye offentlige investeringer. Tværtimod er det særdeles væsentligt at diskutere offentlige investeringer i et dynamisk samfund, ikke mindst i en krisetid. Men udgangspunktet må for det første være, at de nye investeringer i videst muligt omfang tilvejebringes på bekostning af andre og mindre rentable offentlige udgifter, altså at man ikke øger de offentlige budgetter. For det andet bør ledetråden være investeringer, der styrker betalingsbalancen og beskæftigelsen både på kort sigt og på lang sigt.

Her må vi sige, at hvis vi tilvejebringer et beløb af den størrelsesorden, vi taler om, og som vi i øvrigt har anvist muligheder for ved

[Svend Erik Hovmand]

begrænsninger i de offentlige budgetter, så er der mange andre investeringsformål, der vil kunne give langt flere varige arbejdspladser og en betydelig forbedring af betalingsbalancet effekten i forhold til det, der her lægges op til. Anvender man f. eks. beløb af denne størrelsesorden til strategiske erhvervsfremme foranstaltninger og skattelettelser, således som vi har foreslået det, ville virkningen være betydelig mere positiv, både når det drejer sig om beskæftigelse og om betalingsbalance.

Lad mig som et apropos til de helt aktuelle forhandlinger – hvis der i øvrigt foregår sådanne – om landbrugets situation understrege, at for hver gang vi skaber én ny arbejdsplads i dansk landbrug, sikrer vi yderligere to menneskers beskæftigelse i byerhvervenes følgevirkninger. Der er næppe noget andet område, hvor det øvrige samfund ville kunne få større udbytte i form af varig merbeskæftigelse og valutaindtjening end netop ved at investere i dansk landbrug.

Det er i det hele taget vigtigt, som også hr. Camre nævnte det, at understrege sammenhængen og behovet for investering i det private erhvervsliv som forudsætning for en bedre samfundsøkonomisk udvikling. I dag er investeringsniveauet lavere, end fornyelsen af produktionsapparatet kræver det i mange erhverv, og det er faktisk gået helt i stå inden for specielt dansk landbrug. Lad mig i den forbindelse føje til, at regeringen ved at udvise mindre foretagsomhed med hensyn til at udstede nye udgiftkrævende cirkulærer og bekendtgørelser kunne yde et væsentligt bidrag til at fremme de sunde investeringer. Jeg skal blot pege på den debat, vi havde i sidste uge om arbejdsmiljø, hvor det stod helt klart, at mange nye foranstaltninger har kostet og vil koste adskillige arbejdspladser både i den private og i den offentlige sektor som følge af de milliardinvesteringer, de medfører.

Må jeg pege på den halvdel af den offentlige sektor, der tegnes af amter og kommuner. Her har vi oplevet et markant fald i de offentlige anlægsinvesteringer på omkring 40 pct. inden for de sidste 3 år. Der vil i 1982 være 5 mia kr. mindre til rådighed for amtslige og kommunale anlægsopgaver, end der var for bare 3 år siden, hvilket entreprenørbranchen i høj grad har kunnet mærke. Årsagen hertil er bl. a., at regeringen kommer med 1.000 nye cirkulærer og bekendtgørelser

om året, nye udgiftkrævende opgaver, hovedsagelig på driftssiden for amter og kommuner, uden at man luger ud i nogen af de opgaver, man havde i forvejen. Derfor vil man i stigende omfang opleve, at kommuner og amter undlader eller udskyder sunde anlægsopgaver for at få råd til uproduktive beskæftigelsesprojekter, arbejdsmiljøforanstaltninger og andre mere eller mindre meningsløse opgaver.

Diskussionen om en videre udbygning af naturgasnettet, således som der lægges op til det, skal ses i lyset af de seneste beregninger over økonomien i projektet; jeg skal her blot henvise til D.O.N.G.s egne beregninger og forventninger om milliardunderskud. Jeg skal derfor ikke skjule, at venstres klare forbehold over for fortsatte investeringer i det, vi kunne kalde fase 2, ikke er blevet afsvækket af de seneste oplysninger, snarere tværtimod. Specielt med hensyn til de ønskede merbevillinger til statsligt engagement i efterforskningsaktiviteterne i Nordsøen har venstre taget klar afstand. Jeg vil gerne endnu en gang understrege denne indstilling med henvisning til, at vi føler os overbeviste om, at de private selskaber har langt større ekspertise i løsningen af de nødvendige opgaver på dette område.

Lad mig slutte med endnu en gang at understrege de samfundsøkonomiske sammenhænge i det, vi diskuterer. Vi står med et erhvervsliv, hvis konkurrenceevne er væsentligt forringet i forhold til situationen i 1978 og siden sidste efterår har været yderligere svækket af en lønudvikling, som nu igen løber hurtigere i Danmark end i de lande, vi konkurrerer med. Vi står med en stigende udenlandsk gældsætning, der nu svarer til 1/3 af familien Danmarks årsproduktion, og vi står i en situation, hvor statens indenlandske underskud er steget katastrofalt. Så sent som i sidste uge fremhævede den svenske nationalbank Danmark som et skræmmeksempel på, hvor svært det er at føre en fornuftig rentepolitik over for private investeringer, når man lader statsunderskuddet løbe løbsk. Og endelig står vi i en situation, hvor alle samfundsgrupper føler sig hårdt presset af det stigende offentlige udgiftstryk i deres dagligdag.

Efter venstres opfattelse er det ikke lige netop i en sådan situation, der er brug for at lægge nye store investeringsudgifter frem,

[Svend Erik Hovmand]

medmindre man kan påvise en fornuftig finansiering, der ikke gør det endnu sværere for produktion, for beskæftigelse og for valutaintjening.

Ingerlise Koefoed (SF):

Det er klart, at når man taler om et program for offentlige investeringer, må man stille sig spørgsmålet: hvad skal man investere i? Svaret synes jeg er meget nemt: man skal investere i det, der giver mest beskæftigelse, det, der er ressourcebesparende, det, der i det lange løb belaster betalingsbalancen mindst, og endelig naturligvis det, der tjener de fleste bedst i deres hverdag.

Det er nok de tre første ting i denne oprensning, regeringen lægger vægt på i sit investeringsprogram, hvor man taler om en strukturomlægning, der nedprioriterer den offentlige service og opprioriterer byggesektoren, energisektoren og så det, der indirekte er en hjælp til erhvervslivet, nemlig infrastrukturen og forsyningen. Jeg vil i den forbindelse gerne takke trafikministeren for, at vi i finansudvalget har fået tilsendt hans plan for udbygning på trafikområdet.

Vi er i og for sig enige i en del af de ting, som regeringen vil gøre. Vi er enige i retningslinjerne – beskæftigelsesfremmende, ressourcebesparende og mindst betalingsbalancebelastende i det lange løb – men vi er ikke enige i, at man skal give alt andet end den strengt nødvendige offentlige service en lav prioritet, for hvem skal definere »strengt nødvendigt«, og er det ikke tit i det lange løb dyrt at nedprioritere udbygning af en offentlig servicegren?

Jeg tænker som et eksempel på plejehjemsudbygning og udbygning af hjemmehjælpen, døgnplejen til de ældre, som bliver nedprioriteret mange steder – med det resultat, at de ældre må ligge i dyre hospitalssenge og vente, mens de, der har brug for hospitalssengene, også må vente. Det er dyrt samfundsøkonomisk og det er dyrt menneskeligt at prioritere på den måde.

Det offentlige investeringsprogram omfatter, efter hvad der står i den blå pjece, såvel stat som amter og kommuner. Hvis man ser på investeringerne i kommunerne, må man indrømme, at regeringens måde at lægge rammer ned over kommunerne på har haft den effekt, der sikkert har været ønsket, at

energiinvesteringerne er stigende, mens serviceinvesteringerne er dalende.

Vi har for nylig fremsat et forslag om, at staten skal holde op med sine henstillinger til kommuner og amtskommuner. De er nemlig efter vores mening skadelige for beskæftigelsen, og de betyder faktisk, at mange vigtige vedligeholdelses- og nybygningsarbejder bliver skudt ud i det uvisse. Hvad kunne der ikke investeres i vigtig byfornyelse, i udbygning af kommunale institutioner, som før omtalt f.eks. plejehjem, i anlæg af legegader og stillegader og § 40-gader og cykelstier, for bare at nævne et par vigtige og beskæftigelsestunge kommunale anlægsmuligheder, som bliver forsømt i disse år?

Energiinvesteringerne kunne man stadig fremme ved særlige tilskudsordninger, og kommunerne ville i hvert fald ikke længere kunne skyde skylden på staten, når de kritiseres for ikke at sætte arbejde i gang – almindeligt og nyttigt arbejde i stedet for mere eller mindre meningsløst beskæftigelsesarbejde til ungdomsarbejdsløse og langtidslidige.

Det er svært for mig at se, om der i investeringsprogrammet overhovedet er regnet med offentlig produktion. Jeg ved godt, at der er vanskelighed med at udforme planerne, men da der jo fra regeringens side er vist interesse for at få noget i gang, burde man også sætte nogle penge af på investeringsprogrammet, penge, som man kunne lægge ud i kommunerne til hjælp til den offentlige produktion eller til jobkabelsesordninger i kommunal og amtskommunal regie.

Vi har som tidligere omtalt, ikke mindst i forbindelse med finanslovdebatten, selv fremlagt et meget omfattende program til reduktion af arbejdsløsheden. I det program indgår en del af de samme ideer, som vi finder i regeringens investeringsplan, om en udvidelse af investeringer i energibesparelser og varige energikilder, af investeringerne i den kollektive trafik, i boligbyggeriet, på miljø- og genbrugsområdet osv. Vores investeringsplan er langt mere vidtrækkende end regeringens, og når vi f.eks. vil investere mere i kollektiv trafik, er det nok knap så meget for at forbedre erhvervslivets muligheder som for at fremme almindelige menneskers brug af den kollektive trafik og for at udbygge den del af infrastrukturen, der hedder cykelstier, i stedet for f.eks. at bygge sådan noget som Farøbroerne.

[Ingerlise Koefoed]

Vi har ikke bevæget os så meget ind på teknologiområdet og informations- og kommunikationsområdet som regeringen, ikke fordi vi er modstandere af teknologi og kommunikation, men fordi vi føler, at der stadig er meget store problemer med styringen og med brugernes indflydelse på disse områder. Vi ser gerne teknologien anvendt til at afløse det tungeste arbejde, men vi ønsker ikke, at der skal opstå teknologisk arbejdsløshed. Der må en omfordeling af arbejdet til i stedet.

Vi ser vel også gerne teledata og lignende ideer udbygget, men vi er kolossalt interesserede i modeller for styringen, så vi ikke ryger ud i en information og kommunikation for de få, der forstår den eller har råd til at bruge den. Vi synes faktisk, det er vigtigt at tænke længe over dette, mens vi bliver ved at bruge almindelige telefoner.

Der er nok nogle, der vil sige, at 28-35 mia kr. til offentlige investeringer er mange penge, og at det har staten og kommunerne bestemt ikke råd til. Men for det første må man hele tiden huske, at beløbene er bruttobeløb, og at investeringerne vil betyde arbejde til mange og dermed færre udgifter på statsbudgettet til dagpenge og sociale ydelser og større indtægter i form af flere skatter og afgifter. Selvfølgelig vil man her sige det sædvanlige med, at beskæftigelsen medfører et større forbrug af udenlandske varer, både til selve investeringsarbejderne, og fordi forbruget stiger. Vi mener stadig, at selv om man naturligvis skal tage betalingsbalancunderskuddet alvorligt og se at komme det til livs i løbet af en del år, så må man, sådan som situationen er, give beskæftigelsen den højeste prioritet. Det er det, der er det politiske, også i et investeringsprogram.

Lægger man den beskæftigelse på arbejds-tunge områder som byggeri og på i det lange løb ressourcebesparende områder som udbygningen af energisektoren og den kollektive trafik, må man, som finansministeren også sagde her, efter nogen tid kunne se resultatet på betalingsbalancen i form af sparet import af olie, mindre forbrug af benzin og private biler osv. Men det skal selvfølgelig siges, at vi tror ikke, øgede investeringer alene klarer beskæftigelsessituationen. Der skal mere til, bl.a. en bedre fordeling af det eksisterende arbejde gennem forbud mod overarbejde, længere barselorlov og på lidt længere sigt

kortere daglig arbejdstid og en udbygning af uddannelserne.

I SF vil vi godt være med til mange af de ting, regeringen har på sit investeringsprogram, og vi venter en snarlig konkretisering af f.eks. de investeringsforslag, som kan hjælpe på ungdomsarbejdsløsheden, og den konkretisering af fremtidige investeringsprojekter, som regeringen selv erkender mangler i programmet. Men det skal indrømmes, at det kniber lidt med tilliden til, at det kan lykkes regeringen, sådan som folketinget er sammensat, at få gennemført så forfærdelig meget. Jeg ville meget gerne her i dag have et realistisk skøn over disse muligheder fra finansministerens side. Kommer der nok i gang? Eller bliver resultatet, at vi får nogle økonomiske stramninger, som sætter bom for alle reformer og nyinvesteringer?

Der er jo før tiden – i går – lagt nogle beregninger over lønstigningerne frem, og det har der vel været en eller anden politisk idé i. Hvad er finansministerens reaktion på det i forhold til gennemførelse af investeringsprogrammet og de beskæftigelsesfremmende foranstaltninger?

Jeg vil godt til sidst sige, at den dagsorden, som hr. Glensgård har fremsat, kan vi ikke tiltræde.

Askjær Jørgensen (FP):

Jeg bemærkede, at socialdemokratiets ordfører, hr. Camre, udtalte, at debatten her i dag drejede sig om de offentlige anlægsopgaver, der skal betales med skattekroner, såvel når det er staten, som når det er kommunerne, der skal betale. Vi er enige i, at debatten her bør dreje sig om de investeringer, der totalt foretages for skattekroner, altså også de investeringer, som foregår for kommunale skattekroner.

Det er helt konkret således, at vi så også må diskutere, hvorvidt de offentlige anlægsarbejder hundrede procent må være statsfinansierede, eller i hvor høj grad de skal finansieres af skatter, som amterne kræver op, og i hvor høj grad de skal finansieres af skatter, som kommunerne kræver op. Det har naturligvis også relation til byrdefordelingen mellem amterne og mellem de enkelte egne af landet.

Jeg synes, vi har et godt princip på nogle områder med det solidariske. Hvad angår

[Askjær Jørgensen]

vores militærforsvar, har man den klare holdning, at dér skal hele samfundet og alle dets borgere, være solidariske, dér bidrager vi over statskatten. Det gælder også, når det er politiet. Det gælder også, når det f.eks. er universiteter. Her anvender man solidaritetsbegrebet, når man fastsætter, hvem der skal betale.

På andre områder må man notere sig at socialdemokratiet svigter solidaritetsbegrebet. Når man ser på undervisningsområdet, vil man bemærke, at mange af investeringerne eksempelvis i gymnasier er vildskud, fordi der har været konkurrence mellem amterne og kommunerne. Der har ikke været investeret udelukkende på basis af, hvad samfundet totalt havde behov for. Alt for mange prestigemæssige hensyn har bevirket, at der er investeret alt for vanvittigt på gymnasieområdet og mange andre områder. Hvis man havde det således, at der udelukkende investeredes for statsmidler, kunne man bedre sikre sig, at kommunerne i deres prestigeræs ikke medvirkede til, at vi fik masser af forkerte investeringer.

Jeg bemærkede, at folketingets formand ved mødets start i dag udtalte, at eventuelle afstemninger om dagsordener ville blive udsat til i morgen. Det er jeg fuldt tilfreds med. Derfor er det også realistisk at se en sammenhæng mellem den debat, vi skal have senere i dag, og den debat, vi i øjeblikket har. Eventuelle dagsordener, som partierne eventuelt kunne henvise til har mere relation til den debat, vi skal have senere i dag, kan udmærket debatteres senere i dag, når afstemningen først skal foregå i morgen. Jeg skal derfor på vegne af fremskridtspartiet fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Folketinget udtaler, at de store kystsikringsopgaver for det offentliges regning er en 100 pct.s statsopgave i lighed med f. eks. det militære forsvar, politiet og universiteter.

Tinget går derefter over til næste sag på dagsordenen.«

Vi vil under den senere debat i dag komme nærmere ind på de tanker, der ligger bag dagsordenen, men vi har i henhold til forretningsordenen ikke mulighed for at fremsætte

et dagsordensforslag under en redegørelsesdebat. Derfor er det fremsat nu.

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Også dette dagsordensforslag indgår nu i forhandlingen.

Brusvang (CD):

På centrum-demokraternes vegne vil jeg først rette en tak til finansministeren for redegørelsen og for investeringsplanen. CD finder det meget positivt, at man så åbent har fremlagt sine planer for 1980'erne.

I øvrigt er der tale om et temmelig ambitiøst flagskib, som er rigget til med alle socialdemokratiske sejl. Det, som vi andre har vore tvivl om, er, om der er tilstrækkelig vind, om der er fornøden vind. Baggrunden er den, at der ikke bare er tale om en aktivitetsudvidelse på 10 mia kr., men i alt offentlige investeringer på ca. 50 mia kr., og dette sker i en situation, hvor staten i forvejen er udbyder af ca. 75 pct. af de obligationer, der sendes på markedet, og hvor vi må forvente, at vi ved udgangen af dette år har en statsgæld internt på 200 mia kr.

Finansiering er ikke anvist i planen og skal for så vidt heller ikke være det. Man må herved betænke, at det også fremgår, at regeringens erhvervsfremmeplaner og finansiering heraf heller ikke er med i beregningerne, og uddannelsesstøtten, som regeringen planlægger, er heller ikke med i disse beregninger. Det gør ikke situationen nemmere.

Der er ikke tale om, at vi fra CDs side afviser denne plan. For det første hviler denne plan i meget væsentligt omfang på finansloven, som vi har stemt for, og på andre love, som vi har stemt for, og vi erkender også, at der fremover fortsat vil være et meget stort lånebehov for statens vedkommende. Men vi beklager, at man under finanslovdebatten for nylig afviste vort forslag om at få nedsat et særligt spareudvalg, som måske kunne have tilvejebragt i hvert fald et par af de milliarder kroner, der skal bruges.

Jeg tror ikke, regeringen har nogen forestilling om, at man kan opnå en væsentlig finansiering gennem højere skatter og afgifter, og regeringen har også i investeringsplanen, på side 12, citeret det ofte brugte udtryk: »Vi må producere os ud af krisen.«

[Brusvang]

Skal vi producere os ud af krisen, er det andre tiltag end netop de offentlige investeringer, der er behov for. Der er først og fremmest, som det blev fremhævet af Handelsbankens cheføkonom, Sv. Møller Nielsen, forleden dag i Jyllands-Posten, den 24. marts 1982, behov for en meget stram indkomspolitik, hvad enten den skal føres af parterne på arbejdsmarkedet eller af folkettinget. Det synspunkt, som regeringen her lægger for dagen, er vi enige i fra CDs side. Det er en politik, hvor regeringen kan forvente vor støtte.

Jeg vil i øvrigt prøve at give nogle signaler angående de områder af aktivitetsudvidelsen, hvor CD må tage anstand.

Det gælder boligpolitikken. Vi er selvfølgelig ikke imod det sociale boligbyggeri, men så vidt mig bekendt er der i øjeblikket vedtaget her i folkettinget 14.000 boliger med offentlig støtte for 1981 og 14.000 for 1982, og i investeringsplanen tales der om, at det for 1982 skal være 18.000, og det tal skal i årene, der kommer, sættes op til 25.000. Det hænger ganske nøje sammen med, at man forudser, at af de 10 mia kr., der skal bruges til aktivitetsudvidelse, skal alene de 6 mia kr. gå til boligbyggeriet. Vi er betænkelige herved fra CDs side. Vi er betænkelige, fordi vi er bange for, at der her nemt kan komme en ubalance i forholdet mellem det offentligt støttede byggeri og det private byggeri. Jeg er opmærksom på, at man i planens tabel 3 søger at bevise, at balancen fortsat skal være til stede, men jeg kan altså ikke få det til at harmonere med de meget store planlagte investeringer i boligsektoren fra det offentliges side.

Med hensyn til energipolitikken må vi tage kraftig anstand, hvad angår de tanker, man har gjort sig om en udvidelse af naturgasnettet. Vi må tage anstand, om ikke ligefrem afstand, fra en øget offentlig indsats i Nordsøen. Det, vi er betænkelige ved, er såmænd ikke så meget de investeringsbeløb, man søger i øjeblikket. Vi er først og fremmest betænkelige ved, at man derved indleder en udvikling, som vil føre enorme investeringskrav efter sig, for at man kan leve op til de teknologiske krav, man nu engang skal leve op til, hvis man skal være med i de tiltag derude.

Øst-vest-trafikken. Storebæltsbroen er ikke taget med i investeringsplanen, og det hæn-

ger sammen med, at man afventer nogle redegørelser. Jeg kan kun gentage det gamle CD-synspunkt, at vi mener, den bro og planerne herom bør fremmes mest muligt. Vi havde gerne set, at den havde været med i planen her.

Der er i planen afsat særlige investeringsmidler til den kollektive trafik. Også her vil jeg understrege, at CD ikke er vendt mod den kollektive trafik – vi er for den kollektive trafik – men igen ønsker vi, at der skal være en balance. Vi vil bestræbe os for at medvirke til, at der kommer en balance i forhold til udbygning af landevejsnettet og specielt motorvejsnettet for den private trafik.

En enkelt lille ting å propos trafik. Det fremgår af planen, at man har opgivet tanker om et periodisk bilsyn. Jeg må tilstå, at det hilser jeg meget velkomment, selv om det står mig lidt uklart, hvad der egentlig ligger i tilføjelsen om det tekniske syn, der skal træde i stedet for. At det periodiske syn er opgivet, hilser jeg i hvert fald velkomment. Det kunne måske være en medvirkende årsag til, at regeringen i denne forbindelse kom til at tænke på, at man også kunne opnå, at folk kom til at køre i lidt bedre biler, hvis de blev noget billigere at anskaffe.

Der er i planen på side 14 nogle betragtninger om kapacitetsudvidelser, jeg gerne vil kommentere. Det er her anført, at ved overvejelser om investeringer i kapacitetsudvidelser vil regeringen være opmærksom både på tidshorisonten og på serviceniveauet. Jeg forstår det således, at man ved tidshorisonten tænker på dette, at hvis det viser sig, at der i løbet af nogle år er behov for færre lokaler til skolebørn, fordi der er færre skolebørn, må man klemme sig sammen i de bestående institutioner for at klare dette overgangsfænomen.

Serviceniveauet er et spørgsmål om, at man måske i stedet for en kapacitetsudvidelse i en given sektor lever med et lidt lavere niveau for serviceydelse for en vis periode.

Til slut blot dette: jeg har søgt at give nogle CD-signaler om, hvor vi må tage anstand, men vi har ikke afvist planen; vi har heller ikke afvist, at visse aktivitetsudvidelser skal finde sted, og vi er ikke skræmte, fordi der skal finde en stor låntagning sted.

[Brusvang]

Vi er parate til på den baggrund, jeg har ridset op, at forhandle på grundlag af det udspil, regeringen er kommet med.

Bilgrav-Nielsen (RV):

Det kan jo ikke blive en fuldstændig debat, for vi savner nogle tunge ting i sammenhængen, for at man kan tage endelig stilling til de konkrete ting, der er indeholdt i investeringsprogrammet. Det kan derfor kun blive en debat om nogle rammer, om nogle hensigter. I den sammenhæng kan vi fra det radikale venstres side erklære os enige med regeringen i, at der er samfundsøkonomiske fordele forbundet med at iværksætte de offentlige investeringer, som er nævnt i planen.

Jeg taler ikke om konkret udførelse af enkeltprojekter – det er der heller ikke lagt op til – for det er klart, at når vi kommer til den debat, kan der være meningsforskelle. Jeg behøver næppe i denne sammenhæng at sige ret meget om, at der nok er en del meningsforskelle mellem regeringen og det radikale venstre – i hvert fald p.t. – med hensyn til, hvorledes man skal tilrettelægge den fremtidige energipolitik. Vi er enige i, at der skal ske en investering i dansk energiforsyning, men der er noget, der tyder på, at vi trænger til at få trukket nogle linjer stærkere op på dette område. Jeg understreger det, for når regeringen lægger så megen vægt på energiinvesteringer – hvad vi er enige med regeringen om at vi må gøre – må regeringen også være meget optaget af at finde en struktur for udvidelsen af f. eks. naturgasnettet og i det hele taget for tilrettelæggelse af vores naturgaspolitik, sådan at det virkelig bliver noget, der er hold i, og noget, som vi er sikre på vil komme til at gavne det danske samfund.

Trafikken. Vi er enige i den runde målsætning. Helt klart må der ske en opprioritering af den kollektive trafik. Også her må vi sige, at det er noget, der har positiv virkning på den lange sigt. Det er noget, der koster noget her og nu, og først lidt senere får vi gevinsterne. Men det er rigtigt at lade den kollektive trafik ekspandere, og det er selvfølgelig også sagligt rigtigt, synes jeg, af regeringen, at den ikke på nuværende tidspunkt har lagt op til en beslutning om en fast forbindelse over Store Bælt. Der er alt for mange uklare momenter; der er fremfor alt behov for en

revurdering af trafikstrømmen, om jeg så må sige. Der er jo sket en vældig ændring her i de seneste år. En ting tror jeg man uden videre kan slå fast: Danmark vil aldrig komme til at opleve, at der over Store Bælt – i det mindste ikke over Østerrenden – bygges en højbro. Det tror jeg vi uden videre kan slå fast. Det projekt er tiden løbet fra. Men der er jo så mange andre gode muligheder, som vi må tage op, når regeringen føler, at tiden er inde til – jeg forstår, at det kan tænkes at blive i efteråret – en samlet debat om øst-vest-trafikken. Øst-vest-trafikken er jo en helhed, og det er vores grundlæggende opfattelse, at vores politik på dette område ikke må føre til en unødigt centralisering. Vi gør samfundet des mere sårbart, jo mere vi centraliserer, også på trafikområdet.

Boligbyggeriet. Omfanget, som det er beskrevet i investeringsprogrammet, er vi enige i. Indholdet må vi diskutere. Det er ikke ukendt, i hvert fald ikke for den tilstedeværende boligminister, at det radikale venstre har nogle holdninger til boligpolitikken med hensyn til den indre prioritering af de forskellige former for byggeri, som nok ikke er helt sammenfaldende med regeringens, men rammerne, aktiviteten på boligområdet totalt set, er vi enige i.

Jeg må måske her gøre en bemærkning i anledning af hr. Brusvangs synspunkter om, at der efter hans mening er for lidt plads til privat byggeri og for megen til offentligt boligbyggeri. Det kunne hr. Brusvang have rettet en smule op på, hvis han i en nylig afsluttet debat om boligpolitikken havde støttet et radikalt forslag om mere andelsboligbyggeri. Men det kan være, vi kan vende tilbage til den diskussion senere.

Det, jeg måske kunne savne, også i finansministerens redegørelse i dag, var nok en erkendelse af, at uanset at der i disse projekter – i denne plan, de 10 mia kr. over 3-4 år, 18.000 flere fuldtidsbeskæftigede – findes meget godt og den samfundsøkonomiske virkning klart vil indfinde sig, har vi et hensyn at tage til de balanceproblemer, vi har her og nu. Vi har så stort et kasseunderskud, at vi er nødt til at tage hensyn til det.

Man kunne godt have ønsket sig en debat om dette, også fra finansministerens side, men jeg indrømmer, at tilbageholdenheden kan skyldes, at finansministeren måske ser hen til en drøftelse i nærmere fremtid i en

[Bilgrav-Nielsen]

anden og lidt bedre sammenhæng. Det kunne have været på sin plads at diskutere nogle andre forudsætninger for netop at tilvejebringe en så kraftig ekspansion i det, man kalder for investeringer i strukturpolitiske foranstaltninger. Jeg tænker naturligvis på det forkætrede begreb serviceydelse, serviceniveau – andre kalder det for indkomstoversførsler, og hvad ved jeg – alle de poster i vores udgiftspolitik, som ikke har at gøre med det, som denne investeringsplan omhandler.

Debatten om niveauet på dette andet område må med ind, og jeg mener også, det er i regeringens interesse. Det er i hvert fald tydeligt både i de majforlig, som har været etableret, og i regeringens eget handlingsprogram, at en ekspansion på det strukturpolitiske felt forudsætter en betydelig tilbageholdenhed på andre områder.

Her vil jeg godt slutte med et spørgsmål til finansministeren. Finansministeren sagde, som rigtigt er, at investeringsprogrammet, som det er optrykt i Småtryk nr. 26, er en sag, der har foreløbig karakter, og som vil være under fortsat ajourføring – årlig ajourføring tror jeg finansministeren sagde. Jeg vil gerne direkte fra dette citat af finansministeren – »årlig ajourføring« – gå over til at citere de sidste 2 linjer i indledningen til Småtryk nr. 26, hvor der står:

»... mens det samlede program forudsættes ajourført årligt som led i de udgiftspolitiske runder.«

Er en udgiftspolitisk runde nært forestående? Jeg håber det. Jeg mener, det ville være fornuftigt, om regeringen allerede nu i dette forår før endelig programmering af den nye finanslov stiler efter at få gennemført det, man kunne kalde for en ny udgiftspolitisk runde, altså en forhandling med en række partier om den store sammenhæng i den økonomiske politik, således at vi også får de ting med ind, der er en forudsætning for, at vi kan ekspandere på de strukturpolitiske områder.

Steen Folke (VS):

Man behøvede ikke ligefrem at være nogen ørn for på forhånd at kunne forudsige, hvad det var, fremskridtspartiet ville med forespørgslen om de offentlige investeringer. For Z er offentlige investeringer principielt

af det onde. Alting er meget bedre, hvis det overlades til det private initiativ, også hvis det betyder, at gassen skal sælges til udlandet, eller at togdriften afhænger af, om det er profitabelt at køre mellem Svendborg og Ringe.

I forskellige, noget mere beherskede udgaver er det det samme, vi hører fra andre borgerlige partier. De statslige udgifter skal beskæres, og så betyder det mindre, hvad det er for nogle, bare det ikke rammer erhvervslivet og forringer mulighederne for at holde lønarbejderne og de underprivilegerede under kontrol. Færre boliger, mere politi, tilbage til den zaristiske natvægterstat. Det er der ikke noget nyt i og heller ikke noget særlig interessant i.

Men da vi nu er her alligevel, vil vi godt sige et par ord om det offentlige investeringsprogram, som netop er blevet offentliggjort.

Det har ganske vist taget nogle år for venstrefløjen at komme ud over den opfattelse, at alt, hvad der var statsligt eller offentligt, var godt. Men for VS i hvert fald er det ikke sådan, at udvidelser af de offentlige udgifter pr. definition er helt fint. De skal selvfølgelig betales, og det er som bekendt lønarbejderne, der betaler den overvejende del. Derfor er det meget afgørende, hvad det er for nogle investeringer, der er tale om. Vi er ikke enige med regeringen om, hvilke kriterier der skal lægges til grund for prioriteringen. Det fremgår allerede af det grundlag, som skitseres i begyndelsen af finansministeriets redegørelse. Filosofien bag det hele er, at investeringspolitikken skal sigte på at forberede en kommende konjunkturforbedring, som det hedder. Sådan en går alverdens socialdemokrater jo altid og venter på.

Et rigtigere udgangspunkt ville være følgende. For det første: hvilke behov har lønarbejderne med hensyn til produktion og beskæftigelse? For det andet: hvordan er det muligt gennem investeringspolitikken at gøre den danske arbejderklasse bare lidt mindre afhængig af den internationale og nationale kapitalens luner – læs: profitinteresser? Og for det tredje: hvordan kan man igennem investeringspolitikken afbøde nogle af de virkninger på reallønnen og på de sociale vilkår, som den økonomiske krise har?

Dette udgangspunkt giver i virkeligheden nogle ret præcise ideer om, hvad det er for nogle ting, man skal satse på. Det er energi-

[Steen Folke]

sektoren, det er en udbygning af den kollektive trafik, det er en kraftig udvidelse af boligbyggeriet og byfornyelsen, det er en forbedring af den sociale sektor og sundhedssektoren, som jo er blevet kraftigt beskåret i de senere år. Men det er ikke det, som regeringen foreslår.

Ganske vist er der mange investeringer i energisektoren og andre steder, som går i den rigtige retning, men det gennemgående er, at det er ganske utilstrækkeligt, eksempelvis omkring vedvarende energi. Man behøvede ikke nødvendigvis offentlige kæmpeinvesteringer, hvis regeringen ville sørge for at styre udviklingen, bl. a. gennem påbud og en ordentlig planlægning. Men i den situation, hvor den vedvarende energi er overladt til den gode vilje, er investeringer på 300 mill. kr. klart utilstrækkelige.

Et andet eksempel er boliginvesteringerne. I 1981 og 1982 er man længere væk fra socialdemokratiets og andres gamle løfte om 40.000 nye boliger end nogen sinde før. Selv med forhøjelsen af den almennyttige kvota og med den forventede stigning i det private byggeri vil man i 1985 ligge 3 mia kr. under 1979-niveauet med hensyn til boliginvesteringer, offentlige og private tilsammen. Det er faktisk så grelt, at når man lægger alle offentlige investeringer samt alle boliginvesteringer, offentlige og private, sammen, vil man i 1985 ligge under niveauet fra 1979 med hensyn til de tilsvarende investeringer. Med andre ord: på trods af handlingsprogrammets øgede offentlige investeringer vil der blive investeret mindre, end der blev i 1979.

Samtidig understreger investeringsprioriteringen, at man skal fastholde de nedskæringer, der har ramt det offentlige serviceniveau. Man skriver ligeud - det er på side 14 nederst i det lille særtryk - at man skal overveje »efterspørgselsdæmpende foranstaltninger, herunder øgede takster«. Det er jo sandt: hvis man sætter taksterne på den kollektive trafik eller på daginstitutioner tilstrækkeligt meget i vejret, skal folk nok holde sig væk.

Der er med andre ord ikke nogen foræringer til lønarbejderne og så sandelig heller ikke til de arbejdsløse i regeringens investeringsoplæg. Det er kølig, borgerlig økonomisk politik. Arbejdsløsheden vil fortsat vokse, vær vis på det! Og socialdemokratiet har

kun det ene forsvar, at med de borgerlige ville det sikkert være endnu værre.

Chr. Christensen (KrF):

Jeg er enig med hr. Glensgård i, at det kan være fornuftigt og nødvendigt at anskue de fremtidige investeringer ud over den hverdag, vi står i, men denne mulighed har vi jo ved debatterne om de vekslende finanslove, og mange ordførere har også benyttet sig af denne mulighed.

Igennem de økonomiske forlig i 1980 og 1981 mellem socialdemokratiet, det radikale venstre, centrum-demokraterne og kristeligt folkeparti har vi været med til at præge beslutningerne om investeringerne i 1982 og delvis i 1983. Her vil jeg især pege på erhvervsinvesteringerne, men også pege på det fortsatte behov for investeringer i landbrug og byggeri og da ikke mindst i børnefamiliernes vilkår.

Den fremlagte investeringsplan bygger delvis på disse forlig, men ud over 1983 bygger planen i høj grad også på et grundlag, som vi hverken har eller vil have lod eller del i. Vi har noteret os en forhøjelse af energiinvesteringerne på 10 mia kr. og også finansministerens bemærkninger om, at de i første omgang store udgifter senere vil vende sig til betydelige besparelser. I den udvikling, vi er inde i, er der nok god grund til at følge det område ganske nøje.

Ligeledes noterer vi os, at der i de kommende år er afsat 400 mill. kr. til opretholdelse af regelmæssig drift af statsbanerne, og at yderligere investeringer i eldrift foreløbig er opgivet. Jeg går ud fra, at det er en foreløbig opgivelse.

Vi håber, at det budgetterede milliardbeløb til øget aktivitet vil give beskæftigelse til de anslåede 18.000.

Dele af investeringsprogrammet er fremsat som forslag, og andre vil følge efter, sagde finansministeren. Vi vil se på disse forslag, efterhånden som de kommer, vurdere dem kritisk og tage stilling til dem på baggrund af det samlede investeringsbehov og i lyset af den til enhver tid værende økonomiske og politiske situation.

Finansministeren (Heinesen):

Selv om det kunne være meget fristende, tror jeg alligevel, det er rigtigt, at jeg i dag

[Finansministeren]

afholder mig fra at gå ind i en diskussion af en lang række enkeltprojekter, som har været omtalt i debattens løb. Nogle af dem debatteres jo også i andre sammenhænge, et enkelt spørgsmål skal debatteres efter denne debat her i Folketinget, og andre enkeltprojekter skal forelægges og behandles på et senere tidspunkt. Derfor skal jeg prøve at holde mig til nogle hovedlinjer og principper.

Hr. Glensgård talte om, at meget af det, der her var forelagt – og man måtte forstå, at det var langt det meste – var nogle lemfældige offentlige investeringer. Det er i øvrigt også et udtryk, der går igen i hr. Glensgårds dagsordensforslag. Dertil vil jeg gerne sige til hr. Glensgård, at jeg mener, man udmærket kan diskutere, hvor aktivitetfremmende, hvor ekspansiv, en finanspolitik kan være; man kan udmærket diskutere – det kan man have forskellige synspunkter på – hvor stort det statslige underskud skal være, hvor beskæftigelsesfremmende finanspolitikken skal være – det afhænger af mange ting, det afhænger bl. a. af, hvordan man bedømmer arbejdsløsheden og dens følger – men netop når det drejer sig om fremrykningen af offentlige investeringer, forekommer dette projekt mig at være et af de mest konstruktive bidrag til bekæmpelsen af de økonomiske vanskeligheder.

Det gælder, når man ser på den samfundsøkonomiske rentabilitet, der er indeholdt i de foreslåede projekter, når man ser på deres positive beskæftigelsesvirkning, når man ser på det begrænsede kortsigtede valutaforbrug og de valutabesparelser, der er indeholdt i det, og endelig når man ser på, at det er investeringer i ting, som vi har god brug for i fremtiden. Derfor vil jeg sige, at hvis man ville give sig til at skære ned på regeringens beskæftigelsesfremmende foranstaltninger – det synes jeg selvsagt ikke man skal, men hvis man ville – så er fremrykningen af de offentlige investeringer efter min opfattelse nogenlunde det sidste, man skulle skære væk.

Det er også en bemærkning til hr. Palle Simonsen og til en række andre ordførere, der var inde på denne sammenhæng i tingene.

Hr. Palle Simonsen sagde, at han ikke rigtig kunne få øje på, hvordan denne plan understøttede en lovende teknologisk udvikling. Det er der nu mange eksempler på i investe-

ringsprogrammet, men lad mig bare nævne et enkelt, nemlig et forslag om med udgangspunkt i hele den offentlige sektors behov for EDB, for kontorteknologi og for teleprojekter af den ene og den anden art i meget god tid at anmelde over for virksomhederne inden for EDB-industrien, inden for den teknologiske industri, hvad de fremtidige offentlige behov er, således at disse virksomheder med finansiering fra det offentlige side får en mulighed for at udvikle de produkter, der kan blive afsætning for i den offentlige sektor. Det kan selvfølgelig også danne basis for en eksport fra de pågældende virksomheders side af disse produkter. Det er blot et enkelt eksempel.

Jeg forstod, at hr. Palle Simonsen også satte et spørgsmålstejn ved – og det må jeg sige jeg er meget uforstående over for – at investeringsprogrammet skulle kunne bidrage til at tilvejebringe strukturforbedringer i dansk økonomi. Det mener jeg bestemt i høj grad at et offentligt investeringsprogram kan bidrage til. Man kan diskutere, om man er enig eller uenig i de investeringsforslag, der er lagt frem, men jeg mener ikke, at der er nogen tvivl om, at en lang række af dem giver et bidrag til en strukturforbedring af dansk økonomi i og med, at de, bevarer, indebærer et valutaforbrug i en kortere anlægsperiode, men har væsentlig større valutabesparelse i sig på lidt længere sigt, for nu at nævne ét aspekt af dette problem.

Jeg forstår heller ikke helt, at hr. Palle Simonsen havde så vanskeligt ved at se, at offentlige investeringer skulle kunne bidrage til, at vi kan producere os ud af krisen. Jeg troede ellers, det var en almindeligt accepteret tankegang, at investeringer inden for struktur, kommunikation osv., hvoraf der jo er en del i programmet – også af meget konstruktiv art – var en god forudsætning for produktionen i den private sektor. Det mener jeg altså også at en række af de forslag, der er indeholdt i investeringsprogrammet, vil være. Det gælder for øvrigt også energiinvesteringerne. Jeg vil sige, at både når man ser på indholdet af, hvad der foreslås, og når man ser på beskæftigelsesvirkningen, er der ingen tvivl om, at erhvervslivet ville være væsentlig dårligere stillet uden den foreslåede investeringsfremrykning.

Til hr. Svend Erik Hovmand skal jeg kun sige, at selvfølgelig har en forøgelse af de

[Finansministeren]

offentlige investeringer sin pris, men netop når man ser på de foreslåede offentlige investeringer og fremrykningen af dem, er der tale om en høj samfundsøkonomisk forrentning. Der er tale om investeringer gennemgående med en høj lønkvota, der sparer både dagpenge og kontanthjælp og giver det offentlige indtægter. Der er som sagt også tale om investeringer, der gennemgående har et lavt valutaforbrug, og det vil sige, at man kan sige om de ting, der her fremrykkes i det offentlige investeringsprogram, at de er delvis selvfinansierende – i højere grad end så mange andre projekter, man kunne trække frem.

Jeg kan være enig med hr. Svend Erik Hovmand i, at det er vigtigt at hjælpe landbruget. Jeg forstod på hr. Svend Erik Hovmand, at han drog i tvivl, om der overhovedet bliver forhandlet. Jeg kan sikkert glæde hr. Svend Erik Hovmand med at sige, at der skal forhandles lidt senere på dagen, over middag, og jeg skal såmænd selv have fornøjelsen at deltage i forhandlingerne. Jeg er som sagt enig med hr. Svend Erik Hovmand i, at det er vigtigt at hjælpe landbruget. Jeg forstår, at venstre på dette område har et overbud i forhold til alle andre med hensyn til, hvad der skal ske. Jeg bestrider ikke, at der er et behov for hjælp til landbruget, men jeg må sige til hr. Svend Erik Hovmand, at der er altså også andre ting, der skal klares i samfundet.

Når hr. Svend Erik Hovmand siger, at faldet i de kommunale investeringer skyldes statslige krav til beskæftigelsesfremmende foranstaltninger ude i kommunerne, mener jeg, at det er en meget begrænset del af forklaringen, hvis det overhovedet er nogen del af forklaringen på et fald i de kommunale anlægsudgifter. Jeg mener, at langt den væsentligste forklaring på faldet i de kommunale anlægsudgifter eksempelvis er befolkningsudviklingen. Jeg tænker selvfølgelig her på skoleområdet, hvor forholdet er det, at man er udbygget rundt omkring i kommunerne. For mange kommuners vedkommende gælder det både veje og en række offentlige institutioner.

Til fru Ingerlise Koefoed skal jeg sige, at jeg selvfølgelig er enig i, at det ikke alene kan være rentabilitetshensyn, beskæftigelsehensyn, omstruktureringshensyn osv., der gør sig gældende, men at også velfærdshensyn

må spille en rolle for prioriteringen af de offentlige investeringer. Der er da også redegjort for i investeringsprogrammet, at dette kriterium indgår. Jeg synes, jeg har lov til at sige, at den store vægt, der i investeringsprogrammet er lagt på en fremskyndelse af boligbyggeriet, er en illustration af, at det også er et synspunkt, som regeringen er rede til at leve op til.

Fru Ingerlise Koefoed siger, at det forhold, at henstillingerne til kommunerne om de økonomiske vækstrammer, som staten anbefaler, bliver holdt – med tilslutning fra de kommunale organisationer – er noget, der skader beskæftigelsen. Det er jeg helt uenig med fru Ingerlise Koefoed i. Det er jo sådan, at en række beskæftigelsesfremmende foranstaltninger simpelt hen holdes uden for henstillingen til kommunerne om vækstrammer, og at udgifterne til disse beskæftigelsesfremmende foranstaltninger kan afholdes ud over de rammehenstillinger, altså henstillingerne om en bestemt procentvis vækst i kommunernes udgifter. Det, som henstillingerne til kommunerne er udtryk for, er et ønske om at få mest muligt ud af de offentlige udgifter, som vi har, i beskæftigelsesmæssig henseende. Det er en opfølgning, kan man sige, af regeringens tostrengede udgiftspolitik, som – sagt i al enkelthed – går ud på at holde så meget igen på væksten i de almindelige udgiftsområder som overhovedet muligt for at få de flest mulige midler til rådighed til bekæmpelse af arbejdsløsheden.

Jeg er enig med fru Ingerlise Koefoed i, at konjunktursituationen taler for, at beskæftigelsen får en meget høj prioritet, og det har den bestemt også fået i regeringens handlingsprogram. Den har ikke fået det mindre i udmøntningen af dette handlingsprogram, som sker i disse måneder. Men når fru Ingerlise Koefoed siger, at betalingsbalanceunderskuddet vel er vigtigt, men det må man tilsidesætte, det kan ikke komme til at spille så stor en rolle i den nuværende situation, så føler jeg trang til på grund af denne ytring fra socialistisk folkeparti og også på grund af mange andre ytringer i den retning at sige, at der er altså en grænse. Fru Ingerlise Koefoed kan ved at forfølge denne tankegang meget nemt bevæge sig ind i en situation, hvor bevægelsesfriheden til at bekæmpe arbejdsløsheden simpelt hen ikke eksisterer eller i hvert fald er væsentligt mindre end i den vanskeligt

[Finansministeren]

ge økonomiske situation, som vi forsøger at bevæge os ud af. Det kan blive en meget kortfristet fornøjelse at negligere hensynet til betalingsbalanceunderskuddet. Det var et synspunkt, som jeg ville være meget tilfreds med kunne indgå med større vægt i SFs ræsonnementer, end tilfældet normalt er.

Jeg hørte med stor interesse på hr. Askjær Jørgensens indlæg. Man må jo sige, at fremskridtspartiet har lavet en fin, fin arbejdsdeling i dag. Man sender hr. Glensgård i ilden, som kritiserer de store statslige investeringer og udgifter, og efter en passende pause melder hr. Askjær Jørgensen sig på podiet med forslag om, hvordan man kan forøge de statslige investeringer og udgifter, ja, fremsætter endog et dagsordensforslag herom.

Jeg skal i øvrigt ikke ved denne lejlighed kommentere hr. Askjær Jørgensens overordentlig interessante nedvurdering af det kommunale selvstyre og krav om en stærkere statslig styring, men det var et interessant indslag i et fremskridtpartiindlæg.

Hr. Brusvang kan jeg takke for en venlig behandling af investeringsprogrammet og den forhandlingsvilje, som hr. Brusvang gav udtryk for. Jeg har noteret mig CDs tilkendegivelser vedrørende enkelte projekter.

Også hr. Bilgrav-Nielsen kan jeg takke for forståelsen for prioriteringen af investeringsniveauet på væsentlige områder. Jeg mener, at den samfundsøkonomiske debat og en generel udgiftspolitisk debat, som hr. Bilgrav-Nielsen nævnte, er en debat, vi kan tage i en anden sammenhæng. I øvrigt er det ikke så længe siden, at vi har haft en generel udgiftspolitisk og almindelig samfundsøkonomisk debat, nemlig i forbindelse med den nylige tredjebehandling af finanslovsforslaget.

Hr. Bilgrav-Nielsen havde hæftet sig ved den årlige ajourføring, der skal finde sted af investeringsprogrammet som et led i de udgiftspolitiske runder. Hr. Bilgrav-Nielsen spurgte, om en udgiftspolitisk runde var nært forestående. Det kan jeg bekræfte. Det er den jo altid for regeringen, men det er den i særlig grad i forbindelse med forberedelsen af finanslovsforslaget for 1983. For folketingets vedkommende kan jeg sige, at jeg netop har sendt et forslag til finansudvalget om, hvordan man kan komme videre med behandlingen af de tunge udgiftspolitiske problemer i fortsættelse af den vedtagelse, der skete i forbindelse med tredjebehandlingen

af finanslovsforslaget. Om der så herudover – det var måske det, hr. Bilgrav-Nielsen spurgte om – kan blive tale om en udgiftspolitisk runde, tror jeg afhænger meget af udviklingen i de politiske muligheder i den kommende tid.

Hr. Steen Folke mente – og det overrasker mig ikke – at det, vi foreslog her, var alt for lidt. Men hvis det ikke generer hr. Steen Folke, vil jeg alligevel gerne have lov til at glæde mig over, at hr. Steen Folke var enig i, at investeringer i energi og i kommunikation og i bolig var dem, der burde have den højeste prioritet, sådan som de også har det i investeringsprogrammet, som regeringen har lagt frem.

Jeg takker også hr. Chr. Christensen for en række betragtninger, som jeg er enig i, og skal kun for god ordens skyld oplyse, at elektrificeringen ikke er opgivet. Det er udelukkende en påtænkt fremrykning af færdiggørelsestidspunktet for elektrificeringen med 2 år, som ikke gennemføres, under hensyntagen til, at investeringer i regulariteten har fået en højere prioritet, og i øvrigt også til, at elektrificeringen for så vidt angår ellokomotiver, som finansudvalget vil vide, er blevet væsentlig dyrere end antaget på et tidligere tidspunkt.

Med disse bemærkninger vil jeg gerne takke ordførerne for en, synes jeg, som helhed udmærket debat her i første runde.

Tredje næstformand (Mette Madsen):

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.15.

Mødet udsat kl. 11.56

Mødet genoptaget kl. 13.15

Forhandlingen genoptoges.

Svend Erik Hovmand (V):

Den debat, vi havde før frokost, og ikke mindst ministerens svar afslørede for os i venstre, at der i høj grad her er tale om mange usikkerhedsmomenter i regeringens program. Nu er finansministeren jo et venligt og, synes jeg, også til tider et sagligt menneske, og derfor går jeg ud fra som givet, at han ikke vil forlade denne debat uden at ha-

[Svend Erik Hovmand]

ve svaret på det væsentligste spørgsmål, denne debat må rejse, nemlig hvordan man finansierer en merudgift på 10 mia kr. Jeg går ud fra, at den saglighed, som normalt præger finansministeren, også vil give sig udslag i, at han vil svare på det spørgsmål, som jeg stillede under første runde, nemlig hvorfra pengene skal komme.

Jeg spurgte, om det var nye skatte- og afgiftsforhøjelser, der var tale om, og jeg spurgte i samme forbindelse, om det er sådan, at vi kan forvente en pakkeløsning her inden sommerferien, sådan som det jo har været skitseret fra flere vinkler inden for socialdemokratiet.

Eksempelvis fremgår det af en artikel under signaturen Altman, at der skal foretages nogle indgreb, som direkte eller indirekte får overordentlig stor betydning for den danske befolkning. En nærmere præcisering af, hvornår, af hvilket omfang og hvor alvorlige disse indgreb skal være, fik man måske i den tale, som folketingsmedlem hr. Lasse Budtz holdt i Skive for et par dage siden, hvor han meget klart sagde, at det vil blive nødvendigt at gennemføre upopulære ting, inden folketinget sendes på sommerferie til juni.

Jeg vil gerne på den foranledning spørge finansministeren, om det er det, vi har i vente. Hvor skal de 10 mia kr. hentes? Er det nye afgiftsforhøjelser, vi taler om? Jeg synes, det ville være rimeligt at få det frem, inden denne debat slutter.

Så må jeg gøre en bemærkning til den del af finansministerens svar, som omhandlede mit indlæg, specielt når det drejede sig om landbruget. Jeg er glad for at høre, at der nu er gang i forhandlingerne, og at ministeren allerede i eftermiddag vil forsætte forhandlingerne. Jeg går ud fra og håber på, at der denne gang vil være tale om seriøse og realistiske forhandlinger om dansk landbrug.

I sit svar til mig sagde finansministeren, at de initiativer, man her tager på det samfundsøkonomiske område, stort set vil hvile i sig selv. Ja vel, men det bortforklarer ikke den omstændighed, at man, hvis man brugte et tilsvarende beløb på aktive investeringer i det private erhvervsliv, både på kort sigt og ikke mindst på lang sigt for de samme penge ville få en langt større forbedring af vores betalingsbalance og vores beskæftigelse. Jeg nævnte som et konkret eksempel, at hver gang vi skaber én ny arbejdsplads i dansk

landbrug, skaber vi to ekstra arbejdspladser i dansk industri, som giver os valutaindtjening og beskæftigelse varigt i fremtiden. Derfor forekom ministerens bemærkninger mig noget flotte i relation til den diskussion, der ellers har været.

Palle Simonsen (KF):

Der er jo grænser for, hvor meget nyt der er kommet frem under denne debat. Jeg skal derfor ikke bidrage til en forlængelse af den, men alene sige til finansministeren, for at der nu ikke skal være nogen misforståelser, at vi naturligvis også mener, at eksempelvis teleprojekter og EDB-systemer osv. er områder, som kan bidrage til at stimulere den private sektor, lige så vel som vi mener, at infrastrukturprogrammer har den samme virkning.

Det, jeg søgte at kritisere i mit første indlæg, var, at der efter vor opfattelse er for lidt af den slags, som kan stimulere den private sektor. Vi mener eksempelvis ikke, at energiministerens ønske om over de næste fire år at anvende 0,3 mia kr. til forskning og udvikling inden for efterforskningen i Nordsøen er noget, som bidrager til at stimulere den private sektor. Vi mener måske oven i købet, at det flytter opgaver fra den private sektor over til den offentlige sektor.

Der er jo stillet indtil flere dagsordener. Jeg skal først sige, at den dagsorden, der er stillet af hr. Askjær Jørgensen, er meget groft formuleret, og jeg har svært ved at se, hvordan man, hvis en sådan dagsorden blev vedtaget, skulle få nogle klare retningslinjer for de principper, der skulle blive resultatet af den. Dertil er den ikke klar nok.

Dernæst vil jeg sige, at det virker lidt besynderligt at fremsætte et dagsordensforslag på et område, som skal diskuteres under det næste punkt på folketingets dagsorden. Det ville være lidt besynderligt, hvis vi her skulle tage konkret stilling til et spørgsmål, som vi først skal have en lang debat om, når denne debat er sluttet. På den baggrund kan vi ikke medvirke til denne dagsorden.

Hr. Glensgård har fremsat et dagsordensforslag, der jo er meget bombastisk i formuleringen, og vi kan ikke acceptere den, som den foreligger. Men vi vil til gengæld gerne have, at der efter denne debat ikke hersker nogen tvivl om, hvad der er vores holdning

[Palle Simonsen]

til selve investeringsprogrammet, som det foreligger på nuværende tidspunkt.

Vort udgangspunkt er, at der ikke må ske en forringelse af den statsfinansielle situation. Som jeg gav udtryk for i mit første indlæg, er der i regeringens udbygning af investeringsprogrammet tale om projekter, som kan bidrage til at forringe den statsfinansielle situation.

Når det drejer sig om de investeringer, som den offentlige sektor nu engang skal foretage, lægger vi megen vægt på, at flest muligt – det er naturligvis ikke alle, der kan være det – af disse projekter bliver en stimulan for den private sektor. På denne baggrund vil jeg gerne fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Idet folketinget afviser en yderligere forringelse af den statsfinansielle situation, således som der er lagt op til i investeringsredøgørelsen, pålægger folketinget regeringen at prioritere de offentlige investeringer, så de fremmer udviklingen i den private sektor mest muligt.

Folketinget går derefter over til næste sag på dagsordenen.«

Tredje næstformand (Mette Madsen):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Også dette dagsordensforslag indgår nu i forhandlingen.

(Kort bemærkning).

Glensgård (FP):

Jeg har lidt svært ved at se nogen særlig forskel på den måde, hr. Palle Simonsen formulerede sit forslag til motiveret dagsorden på, og så det, der står i fremskridtspartiets dagsorden, men det bliver en strid om ord, og den skal jeg ikke indgå med hr. Palle Simonsen i. Jeg vil kun spørge hr. Palle Simonsen, om ikke han forstår vores dagsorden på den måde, at det, vi siger, er, at de nye investeringsaktiviteter, som regeringen lægger op til i investeringsplanen, ikke bør gennemføres, idet de skader statsfinanserne. Det er det, der står i dagsordenen, og hvis hr. Palle Simonsen er enig med fremskridtspartiet i, at de nye aktiviteter inden for Nordsøolien, gasprojektet og boligbyggeri med offentlig støtte osv. forringer den finansielle situation, så skal vi ikke fortsætte de-

batten. Men hvis han er uenig med mig, altså hvis han mener, der er nogle af regeringens nye initiativer, der fremmer den private aktivitet, og som gavner statsfinanserne, så må jeg spørge hr. Palle Simonsen: hvilke punkter er det i regeringens investeringsplan?

Som sagt: hvis hr. Palle Simonsen er enig med mig i, at alle de punkter, regeringen opregner, skader statsfinanserne, så er hr. Palle Simonsen og jeg enige, og så skal vi såmænd ikke komme op at skændes om vurderingen af dagsordenen, for så mener jeg, indholdet er det samme.

Indholdet i vores dagsorden er altså, at de aktivitetsudvidelser, regeringen lægger op til, skader statsfinanserne, skader den private investering, skader samfundet. Derfor synes vi ikke – så kan hr. Palle Simonsen sige, det er bombastisk – at regeringens handlingsprogram skal gennemføres.

(Kort bemærkning).

Palle Simonsen (KF):

Jeg gjorde allerede i formiddags opmærksom på, at denne debat ikke havde til formål at tage stilling til konkrete projekter. Denne debat har alene til formål at få nogle principielle retningslinjer for investeringspolitikken frem. Jeg gjorde også rede for vores holdning til eksempelvis naturgasprojektet, som nok er velkendt for hele dette ting.

Men det skal vi ikke tage stilling til, vi skal tage stilling til nogle retningslinjer, og det er på denne baggrund, vi har formuleret en dagsorden, som jeg mener meget klart præciserer, hvilke linjer vi ønsker lagt for investeringspolitikken.

Jeg kan også sige til hr. Glensgård – og det fremgår af første del af dagsordensforslaget – at vi ikke ønsker at lægge op til en udvidelse af de offentlige investeringer, som der er lagt op til her, da de under alle omstændigheder medfører en forringelse af den statsfinansielle situation.

Vores dagsorden går på grundprincipperne og ikke på enkeltprojekter, for dem får vi lejlighed til at tage stilling til enkeltvis i folketinget eller i finansudvalget.

(Kort bemærkning).

Glensgård (FP):

[Glensgård]

Jeg vil gerne sige til hr. Palle Simonsen, at jeg ikke føler, at vi er uenige på dette område. Jeg mener, vi er enige om, at der ikke skal ske en udvidelse af de offentlige investeringer. Vi er enige om, at det, regeringen lægger op til, er en udvidelse, som vil skade den statsfinansielle situation.

Så må jeg ganske forsigtigt spørge hr. Palle Simonsen: når jeg nu ikke kan se nogen uenighed mellem hr. Palle Simonsen, det konservative folkeparti, og mig selv og fremskridtspartiet om disse problemer, kan hr. Palle Simonsen så ikke hjælpe mig? Hvori består vores uenighed? Hvis vi ikke er uenige, af hvilken grund skal vi så tage en debat om formuleringen af dagsordenerne? Jeg synes, det er helt i orden, at det konservative folkeparti med sine ord formulerer sin politiske målsætning med hensyn til de offentlige investeringer. Men vi skulle nødig gå ud af denne debat med en idé om, at der skulle være en uenighed mellem fremskridtspartiet og det konservative folkeparti angående de offentlige investeringer. Jeg kan ikke se uenigheden. Hvis den er der, vil jeg gerne have den påpeget af hr. Palle Simonsen.

Ingerlise Koefoed (SF):

For at begynde med det sidste vil jeg sige, at vi ikke kan tiltræde det dagsordensforslag, som hr. Palle Simonsen nu fremsatte, og vi kan naturligvis heller ikke tiltræde hr. Askjær Jørgensens dagsorden. Vi mener, at kystsikring er en opgave, som også de kommuner, der ligger ved kysterne, må være med til at tage sig af. Kommuner kan jo have forskellig beliggenhed, og de kan alle sammen komme ud for, at der på grund af deres beliggenhed eller på grund af deres befolkningstal eller andet sker nogle ting, som man ikke helt kunne forudse, og det er da klart, at enhver kommune må være med til at hjælpe sine egne beboere til en eller anden sikkerhed. Så vi kan altså ikke tiltræde nogen af de dagsordener.

Så vil jeg vende tilbage til det, sagen i øvrigt og mest drejer sig om i dag, nemlig debatten om de offentlige investeringer og finansministerens svar til mig. Finansministeren er uenig med mig i, at man skulle holde op med henstillingerne til kommunerne, og gør mig opmærksom på, at udgifter til be-

skæftigelsesfremme jo falder uden for de kommunale og amtskommunale rammer.

Det er jeg da helt klar over, men jeg mener altså, at det for beskæftigelsens skyld ville være langt bedre, at man opgav disse henstillinger, sådan at man kunne få noget af det arbejde i gang, som faktisk ligger ude i kommunerne og venter på at komme i gang, investeringer i byfornyelse, i f.eks., som jeg nævnte, plejehjem og udbygning af døgnplejen for gamle.

Finansministeren må vide, at mange af de beskæftigelsesprojekter, som man kan holde uden for rammerne, er ting, som også falder uden for det almindelige daglige arbejde, fordi der ligger så mange rammer fra fagforeningers og andres side for, hvad de langtidsledige og de ungdomsarbejdsløse må beskæftige sig med som ekstra arbejdskraft for ikke at sige som overflødig arbejdskraft. Derfor mener vi altså, det er bedre at holde op med de henstillinger og lade kommunerne sætte noget i gang, som der virkelig er stor fornuft i at sætte i gang.

Så kastede finansministeren sig lidt over mig og især over mit parti for vores holdning til betalingsbalancen. Jeg føler her, at finansministeren, som vi ellers har hørt i dag er en besindig og rolig mand, overspillede spillet betydeligt. Det er ikke rigtigt, at SF ikke er bekymret for betalingsbalanceunderskuddet, og i min tale nævnte jeg flere gange betalingsbalanceunderskuddet som noget, man skulle tage sig af og tage alvorligt.

For det første nævnte jeg under rækkefølgen for de offentlige investeringer, at man også skulle investere i det, der i det lange løb belaster betalingsbalancen mindst, og for det andet nævnte jeg, at betalingsbalanceunderskuddet i det lange løb skal nedbringes, men at den politiske prioritering må ligge på beskæftigelsen, og jeg var enig i det, finansministeren havde sagt om, hvordan store energiinvesteringer først forringer betalingsbalancen og derefter forbedrer den.

Så vil jeg lige sige, at jeg – jeg vil ikke være bekendt at sige naturligvis – ikke fik svar på de spørgsmål, som jeg stillede til sidst. De ligner måske med omvendt fortegn nogle af de spørgsmål, hr. Svend Erik Hovmand stillede, og har bl.a. noget at gøre med det, hr. Lasse Budtz var fremme med forleden dag. Men jeg skal prøve at stille spørgsmålene lidt klarere.

[Ingerlise Koefoed]

Der kom i går i aviserne en tidligere lønprognose, end man plejer at få, og jeg mener, at der var noget politisk bevidst ved, at den lønprognose kom frem nu, men det må de mennesker, der har fremsat den, jo vide bedre end jeg. Jeg vil spørge, om finansministeren mener, at det, der stod i den prognose, er i overensstemmelse med virkeligheden, og om andre ministerier mener det samme om denne prognose, hvis finansministeren nu mener, den er rigtig. Findes der andre prognoser i regeringen end denne? Hvad er finansministerens reaktion på denne lønprognose? Vil der komme nogle indgreb som følge af den og hvilke? Og hvordan vil de eventuelle indgreb komme til at påvirke mulighederne for at gennemføre det investeringsprogram, som vi taler om i dag, og de andre reformer, der ligger i regeringens handlingsprogram?

Jeg synes, det var vigtigt, hvis vi her i dag kunne få nogle svar på disse spørgsmål. Det er vigtigt for os at vide i det arbejde, vi nu sidder og laver i det udvalg, som man vel ved vi har nedsat om en krisepakke; det er vigtigt for os at vide lidt om, hvad finansministeren mener vil blive følgen af de ting, der er kommet frem nu.

Finansministeren (Heinesen):

Hr. Svend Erik Hovmand spurgte mig, hvordan man finansierer investeringsprogrammet, og jeg vil gerne dertil sige, at det efter min mening ikke giver nogen fornuft at spørge om finansieringen specielt og isoleret i relation til investeringsprogrammet. Det er også i en vis forstand uberettiget at gøre det lige præcis vedrørende fremrykningen af disse investeringer, der, som jeg har sagt det, er mere selvfinansierende end så mange andre foranstaltninger, herunder f.eks. adskillige af de krav, der er stillet fra hr. Svend Erik Hovmands partis side om en større hjælp til landbruget.

I øvrigt kan jeg give den oplysning, at investeringsprogrammet 1982 vil belaste statsbudgetterne i 1982-85 med i alt ca. 1 mia kr., og på grund af fremrykningen af indeksreformen vil investeringsprogrammet medføre besparelser på det statslige budget, og nettoeffekten af disse ting på statsfinanserne er beskeden. Der er næsten tale om neutralitet i 1982 og nogle få hundrede millioner kroner i

1983. Det er derfor, jeg ikke synes, at det giver nogen særlig mening at starte en stor samfundsøkonomisk eller udgiftspolitisk debat præcis på grundlag af programmet for fremrykning af offentlige investeringer.

Jeg mener, at det bør ske på grundlag af alle udgiftskrævende foranstaltninger under ét, og at det er et spørgsmål, der må ses i lyset af den samlede økonomiske situation, og det varer jo ikke så forfærdelig længe, inden vi får nogle vurderinger af det fra det økonomiske sekretariat og, forstår jeg, også fremrykket i år fra det økonomiske råds formandskab.

Derudover vil jeg sige, at regeringen jo ikke har lagt skjul på, at der for så vidt angår de samlede foranstaltninger, der er indeholdt i handlingsprogrammet, ikke specielt dem her, er en regning, der skal betales.

Så siger hr. Svend Erik Hovmand, at han mener, at det må dreje sig om at få flere investeringer i erhvervslivet, og jeg skal være den første til at erkende, at det synes jeg bestemt også der er et behov for. Jeg kan også henvise til, at der er flere forslag i regeringens handlingsprogram, der har det sigte at fremme nogle flere investeringer i erhvervslivet, og jeg må sige til hr. Svend Erik Hovmand, at der ikke i VK-planen, og jeg må sige til hr. Palle Simonsen, at der ikke i KV-planen efter min mening er indeholdt forslag, som garanterer flere private investeringer. Det må man for min skyld gerne se som en del af baggrunden for regeringens beslutning om at fremrykke en række samfundsgavnige, men herunder også på mange måder erhvervsgavnige offentlige investeringer.

Fru Ingerlise Koefoed var optaget af en lønprognose, der er offentliggjort i dagspressen i går, forstår jeg. Jeg må erkende, at jeg ikke har set den, så den kan jeg ikke svare for – det er ikke noget, jeg har offentliggjort – men det varer ikke så forfærdelig mange dage, før det økonomiske sekretariats martsøversigt kommer, og den vil indeholde en lønprognose.

Det, jeg i og for sig synes var det mest glædelige i forbindelse med fru Ingerlise Koefoeds tale her, var, at fru Ingerlise Koefoed havde blik for, at der kunne være en sammenhæng imellem lønudviklingen, omkostningsudviklingen, udviklingen i konkurrenceevnen, udviklingen i det private forbrug og

[Finansministeren]

mulighederne for at gennemføre beskæftigelsesfremmende offentlige investeringer, investeringer og andre offentlige tiltag, som har en mere gunstig indvirkning på beskæftigelsen end på lønudviklingen. Det var jeg meget glad for, men jeg ved ikke, om erkendelsen også rækker til konkret politik.

Tredje næstformand (Mette Madsen):

Hr. Askjær Jørgensen, der taler for forespørgeren, hr. Glensgård.

Askjær Jørgensen (FP):

I tilfælde af, at finansministeren ikke skulle have mulighed for at være til stede ved den efterfølgende debat, skal jeg orientere finansministeren lidt vedrørende det, som finansministeren berørte tidligt i formiddags, nemlig at vi havde en mærkelig arbejdsdeling i og med, at hr. Glensgård ville have de offentlige anlægsopgaver reduceret, medens jeg talte for, at de skulle forøges vedrørende kystsikring.

Jeg kan referere til, hvad jeg har hørt en hel del socialdemokrater i Ringkøbing og Viborg amter fortælle, at det at forhindre Danmark i stadig at blive mindre og mindre ikke ville koste noget, for socialdemokraterne, nogle venstrefolk og også mange gode konservative ovre i Vestjylland siger, at man har arbejdskraften, den skal man ikke importere, den findes disponibel, folk står parate til at bestille noget, hvis der bare var noget til dem. De kommunale folk siger også, at de har meget svært ved at finde job inden for de kommunale beskæftigelsesplaner, jobskabesordninger og de mange ting, som de er blevet pålagt fra regeringens side. De store problemer, man får dér, kunne altså lettes, hvis man kunne komme i gang med noget så fornuftigt som at forhindre, at Danmark stadig bliver ædt mere og mere af havet og dermed bliver gjort mindre og mindre.

Man siger også, at der er en masse entreprenørfirmaer, som har disponibelt materiel, og man siger, at man faktisk tror, det ville være en fordel for statskassen, hvis disse entreprenørfirmaer fik lov til at have noget arbejde i stedet for at gå konkurs, så moms og andre afgifter ikke kommer ind. Det kunne være af interesse for ministeren for skatter og afgifter, at man fik nogle penge i statskassen.

Man siger også, at der er masser af rådgivende og projekterende ingeniørfirmaer, der har rigelig kapacitet til at administrere arbejdet. Man siger også, at det vil være erhvervsfremmende på den måde, at det er bedre, at sommerhusene udlejes til tyske turister, sådan at vi får alle disse eksportindtægter, der følger af turismen, fremfor at sommerhusene skvatter i havet. Man siger også, at det er bedre, at man får eksportindtægter fra produktion fra landbrugsarealerne, i stedet for at disse bliver oversvømmet af saltvand.

Alt i alt konkluderer jeg af disse udtalelser fra gode folk ude i de kommunale forvaltninger og de politiske kommunale organer, at de nok har fingeren på pulsen og har stukket fingeren i jorden derude og har lidt kendskab til det derovre. Jeg har fuld forståelse for, at den socialdemokratiske regering har en så voldsom omrokering på den post, der hedder ministeriet for offentlige arbejder, at man aldrig rigtig kan nå at få en, der er så længe på posten, at han kan sætte sig ind i emnet, og det er derfor, vi forsøger at vejlede. Jeg ved ikke, hvor hyppigt der skiftes, men det er jo et område, hvor der skiftes ret tit. Jeg ved ikke, om det skyldes, at man stadig væk ikke kan finde en minister inden for socialdemokratiet, der kan magte opgaven. Men der må være en eller anden årsag til det, og det er derfor, vi forsøger at vejlede socialdemokratiet så godt som muligt.

Jeg vil altså opfordre finansministeren og ministeren for offentlige arbejder til eventuelt sammen med formanden for udvalget om offentlige arbejder at tage over og høre, hvad man fortæller i Vestjylland om disse områder. Vi har tidligere sagt til socialdemokratiet, at vi synes, det er bedre at sikre det danske land end at lade pengene gå til landmændenes arbejde f.eks. i Centralafrika via § 10 på finansloven. Hvis ministeren i øvrigt vil læse de udmærkede ændringsforslag, vi har stillet til finanslovsforslaget, vil ministeren kunne se, at der, selv om vi bruger et par hundrede millioner kroner på kystsikring, stadig væk vil ske en betydelig reduktion af det offentliges udgifter i henhold til den politik, vi foreslår.

(Kort bemærkning).

Svend Erik Hovmand (V):

[Svend Erik Hovmand]

Det er ministerens seneste bemærkninger, der kalder mig frem igen. Det er ligeså, jeg skal tilbagekalde mine venlige bemærkninger fra for et øjeblik siden om ministerens saglighed, men jeg står nu alligevel fast på dem og tror på, indtil ministeren – forhåbentlig ikke – om lidt modbeviser det, at sagligheden står i højsædet, og at ministeren ikke vil gå fra denne debat uden at fortælle tinget, hvorfra disse 10 mia kr. skal komme, og om det er rigtigt eller forkert, hvad hr. Lasse Budtz udtalte på et møde i Skive den 23. marts d.å. Det er citeret af en lang række blade, og jeg står her med et citat fra B.T., hvor der står, at der er ingen tvivl om, at det bliver nødvendigt at gennemføre upopulære ting, inden folketinget sendes på sommerferie. Jeg gentager igen: er ministeren enig i den vurdering? Hvornår kommer der indgreb, i hvilket omfang, og hvad bliver hovedingredienserne i dem?

Så vil jeg gøre én bemærkning yderligere, når ministeren siger, at 10 milliarder kroner – ja, det bliver næsten til ingenting, efter at ministeren har afsluttet sin tale – stort set ikke påvirkede statsfinanserne overhovedet: når vi er så interesserede i at høre, hvordan man får finansieret investeringsplanen, er det, fordi vi her har et af elementerne i socialdemokratiets store og omfattende helhedsplan. Heller ikke de andre elementer anviste jo finansieringsmuligheder, og derfor er det væsentligt, at vi på dette store område af regeringens samlede politik får klaring på, hvordan finansieringen skal finde sted.

Til allersidst: ministerens bemærkning om, at i tusindvis af nye cirkulærer og forordninger til amter og kommuner stort set ikke har belastet kommunernes og amternes omkostninger, synes jeg nok er lidt flot netop på den dag, hvor Amtsrådsforeningen indleder sin generalforsamling med en erkendelse af, at arbejdsmiljøforanstaltningerne har betydet i hundrevis af millioner kroner af merudgifter for amterne.

Brusvang (CD):

På CDs vegne har jeg følgende bemærkninger til de fremsatte forslag om motiveret dagsorden.

Først hr. Glensgårds forslag. Af de grunde, som er blevet refereret af hr. Palle Simonsen, kan vi ikke medvirke til hr. Glens-

gårds forslags vedtagelse – også fordi der er brugt en sproglig formulering, som vi ikke finder er dækkende. Der tales om »lemfældighed med offentlige investeringer i de kommende år«. Vi mener, at der er tale om en ganske klar og bevidst politik fra regeringens side og en politik, som man kan være mere eller mindre enig i. Men at stemple indholdet af denne i-plan som en lemfældighed finder vi ikke rigtigt.

Specielt af proceduremæssige grunde, men også i øvrigt er jeg meget betænkelig ved det af hr. Askjær Jørgensen fremsatte forslag, og det vil sige, at vi heller ikke kan medvirke til vedtagelsen af dette.

Endelig kommer jeg til det af det konservative folkeparti ved hr. Palle Simonsen fremsatte forslag om motiveret dagsorden; som indeholder to elementer. Jeg vil tage det andet først, for det er det, der har vor fulde sympati.

Det andet led i dagsordenen er dette, at man opfordrer regeringen til at prioritere de offentlige investeringer, så de fremmer udviklingen i den private sektor mest muligt. Det er et synspunkt, som CD i høj grad støtter. Det er et principsynspunkt, som jeg vist også har haft med i den fremstilling, jeg gav af CDs synspunkter.

Men når hr. Palle Simonsen indleder sin dagsorden med den sætning, at folketinget afviser en yderligere forringelse af den statsfinansielle situation, således som der er lagt op til, må jeg tage forbehold heroverfor. For det, jeg f.eks. har sagt om investeringerne på boligområdet, er, at vi nok er betænkelige ved investeringer af et omfang på yderligere 6 mia kr., men at det da ikke vil udelukke, at vi måske om føje tid sidder og stemmer for en del af disse milliarder. Det vil sige, at vi, hvis vi stemte for dagsordenen, som den var formuleret, måtte forudse, at vi nemt kunne komme i nogle situationer, hvor vi handlede i strid med det, der egentlig står i den pågældende dagsorden.

Af disse grunde beklager jeg at måtte meddele, at jeg ikke kan anbefale min gruppe at medvirke ved vedtagelsen heraf.

Finansministeren (Heinesen):

Hr. Askjær Jørgensens indlæg i debatten måtte efterlade det indtryk, at regeringen ikke mener, at der skal gennemføres kystsik-

[Finansministeren]

ring. Jeg vil tro, at hr. Askjær Jørgensen med interesse har læst den redegørelse, som ministeren for offentlige arbejder har givet tinget, og som skal til debat under det efterfølgende punkt på dagsordenen. Der vil hr. Askjær Jørgensen også kunne se, at regeringen i høj grad er af den opfattelse, at der skal gennemføres kystsikring.

Men det er slet ikke det, sagen drejer sig om; sagen drejer sig om noget helt andet. Sagen drejer sig om, at kystsikring naturligvis alt andet lige bliver dyrere, hvis man som foreslået af hr. Askjær Jørgensen gennemfører en 100 pct.s statsfinansiering, end hvis man gennemfører en finansieringsfordeling, hvori også kommuner og amtskommuner deltager, og hvorigennem man får et check på den lokale egeninteresse i sagen efter et såmænd godt gammeldags borgerligt princip om hjælp til selvhjælp.

Hr. Svend Erik Hovmand spørger til hovedingredienserne i den regning, som regeringen mener det er nødvendigt at præsentere på et tidspunkt. Dertil kan jeg sige, at hr. Svend Erik Hovmand får rig lejlighed til at erfare, hvad disse hovedingredienser består i, når regeringen fremsætter sine forslag; jeg skylder ikke hr. Svend Erik Hovmand noget svar på, præcis hvornår det sker i denne samling. Det er der ikke truffet nogen beslutning om i regeringen, og vi anmoder jo heller ikke folketinget om ved behandlingen af denne investeringsredegørelse, der i øvrigt som sagt ikke i synderligt grad belaster statsfinansierne, at træffe en beslutning om denne investeringsredegørelse på nuværende tidspunkt.

Så skal jeg for en ordens skyld sige til hr. Svend Erik Hovmand, at jeg aldrig har givet udtryk for, at statslige cirkulærer ikke belaster kommunernes økonomi; det er der jo adskillige af dem der gør, for så vidt som de indeholder udgiftkrævende foranstaltninger, og det er også baggrunden for, at regeringen har fastlagt en ramme efter aftale med kommunerne for, hvor meget det statslige lov- og cirkulæreprogram må koste i kommunale udgifter.

(Kort bemærkning).

Askjær Jørgensen (FP):

Ja, vi har da fået noget interessant ud af denne debat. Vi har fået det ud af det, at fi-

nansministeren hævder, at de offentlige investeringer bliver billigere, når kommunerne er med til at styre dem, end når staten alene gør det. Det vil altså sige, at finansministeren hævder, at staten alene faktisk er elendig til at styre og administrere offentlige anlægsarbejder og finde ud af, hvordan de skal udføres.

Det, finansministeren siger, er, at de bliver billigere, hvis pengene kommer ind via en kommunal skatteopkrævning, end hvis de kommer ind via statens skatteopkrævning. Jeg mente ellers, det var af den samme girokonto og fra den samme kasse, de blev krævet op. Men det er ret fantastisk, at finansministeren deklasserer statslige instanser, f.eks. kystinspektoratet, så meget ved at sige, at det bliver gjort på en måde, som er alt for dyr, hvis ikke kommunerne er med til at finde ud af, hvordan man skal gøre det. Jeg skal gøre opmærksom på, at jeg er vidende om, at de gode kommunale politikere i Vestjylland, som jeg henviste til, har udtrykt, at de synes, det er ganske udmærket med et kystsikringsudvalg, hvori man gerne deltager. Det vil jeg sige, at man allerede har stillet sig til rådighed med rådgivning; al den erfaring og alt det kendskab, man har, er altså frit stillet til rådighed for staten. Når man har gjort det, mangler der altså stadig væk argumenter for postulatet om, hvordan det skulle blive billigere af, at kronerne opkræves ad den ene vej og ikke ad den anden vej. Jeg tror, der er en forenkling i, at man kun opkræver kronerne ad én kanal, men ministeren påstår altså, der er en besparelse i at opkræve de kroner, der skal bruges til det, gennem tre forskellige rør i stedet for igennem ét rør. Det forstår jeg ikke. Jeg er også helt sikker på, at ministeren ikke vil være i stand til at fremlægge nogen dokumentation for sin påstand.

Finansministeren (Heinesen):

Jeg skylder jo efterhånden ministeren for offentlige arbejder en undskyldning for at tage hul på kystsikringsdebatten, men hr. Askjær Jørgensen og jeg har også i dag så svært ved at forstå hinanden.

Jeg mener naturligvis ikke, at den samme investering bliver hverken dyrere eller billigere, fordi det er staten eller kommunerne, der gennemfører den, men jeg tror, at kravene til, hvad der er rimeligt at gennemføre af kystsikring, bliver mere realistiske, hvis kom-

[Finansministeren]

munerne skal yde et eller andet bidrag til kystsikringens gennemførelse, og jeg blues næsten ved at sige det, men det er faktisk et ræsonnement, der går igennem utallige af fremskridtspartiets ændringsforslag til finansloven.

(Kort bemærkning).

Askjær Jørgensen (FP):

Ja men jeg skal da gerne deltage i undskyldningen vedrørende dette, at vi har taget fat på den efterfølgende debat, men da kystsikringen jo også er en offentlig anlægsopgave, og da det faktisk er det program, vi debatterer, kommer tingene jo til at hænge sammen. Men når ministeren nu her ligesom begynder at blande tingene sammen og siger, at vi ikke forstår hinanden, så er jeg fuldstændig enig med ministeren i, at socialdemokraterne tænker helt anderledes, end vi fremskridtsfolk gør. Men jeg må notere mig, at det, ministeren sagde her sidst, hvis man analyserer det, reelt var en erkendelse af, at jeg havde ret, for ministeren kom ikke med nogen dokumentation; ministeren sagde tværtimod, at man måtte erkende, at det selvfølgelig blev lige dyrt, enten man gjorde det på den ene eller på den anden måde. Altså var det ministeren, der tabte debatten.

(Kort bemærkning).

Ellemann-Jensen (V):

Det virker meget nedslående at høre finansministeren, som man ellers med god grund nærer så stor respekt for, stå her og sige, at han ikke skylder folketinget svar på, hvordan man vil betale regeringens helhedsplan, eller hvad det nu er, man kalder den.

Vi har haft en debat i dag her i folketinget om en investeringsplanredegørelse, der arbejder med større rammer for de offentlige investeringer end dem, som hidtil har talt med, og som indgår i regeringens plan. Ministeren erkender, at der er en regning, der skal betales, men siger så ganske flot: vi skylder ikke folketinget noget svar, og ministeren har flere gange været inde på, at man først må have en vurdering af, hvor det hele bærer hen. Det er en undskyldning, man har hørt før; den er altid god i de halve år, der går imellem, at man får de forskellige vurderinger.

Det ville dog have klædt ministeren og dermed hans regering, hvis han f.eks. havde

sagt: nå, ja, der er en regning, der skal skrives ud, og vi beklager, men vi ved altså ikke i dag, hvordan den regning skal komme til at se ud, sådan som vi vil skrive den ud. Det andet, dette, at man ikke skylder folketinget en forklaring på, hvad man vil, virker ganske overordentlig hovent.

Finansministeren (Heinesen):

Til hr. Askjær Jørgensen skal jeg blot sige, at jeg helt trygt overlader det til dem, der agter at studere fortrykket, at afgøre, hvem der havde ret i denne debat.

Til hr. Ellemann-Jensen skal jeg sige, at jeg ikke har sagt, at regeringen ikke skylder folketinget noget svar på, hvad regningen går ud på, og hvornår man vil komme med den. Det gør vi i høj grad, men vi gør det ikke i denne debat. Denne debat drejer sig om en investeringsredegørelse, der, som jeg har sagt det flere gange, kun påvirker statsfinanserne i et meget beskedent omfang.

Vi har det i denne regering, nøjagtigt som tidligere regeringer har haft det: vi kommer til folketinget med vore forslag til en økonomisk politik, når regeringen finder, at det er rigtigt at gøre det, og ved den lejlighed åbenbarer vi indholdet. Jeg kan love hr. Ellemann-Jensen, at den hovenhed, som venstre-regeringen i 1974 optrådte med, vil vi ikke drømme om at efterligne.

Camre (S):

Jeg skal ikke knytte mange bemærkninger til de forslag om motiveret dagsorden; der er fremsat af fremskridtspartiet; jeg tror, det er ret selvindlysende, at socialdemokratiet ikke kan tilråde, at man stemmer for dem, og at vi agter at stemme imod.

Om den af de konservative stillede dagsorden vil jeg gerne sige, at jeg synes, den anskuer problemerne for snævert og for isoleret.

Det, det drejer sig om for den økonomiske politik, er jo ikke isoleret set at bedre den statsfinansielle situation, men at bedre hele landets situation, og man kan ikke på den måde, som dagsordenen måske lægger op til – eller i hvert fald kunne formodes at lægge op til – ligesom anskue den private sektor for sig og den offentlige sektor for sig. Så vi må også anbefale, at man stemmer imod den dagsorden.

[Camre]

Så vil jeg gerne sige i anledning af den sidste debat, som bl.a. venstres ordfører og venstres politiske ordfører er inde på her i dag, at de udgifter til investeringer, som er indeholdt i programmet, jo altså rækker frem til 1985, og som det er velkendt, er den del af udgifterne, som står i året 1982, i vidt omfang udgifter, der er indeholdt i selve finansloven for 1982, som er vedtaget; og hvad angår udgifterne til investeringer i de følgende år, vil de jo komme på de enkelte års finanslove. Folketinget vil i den forbindelse få et klart overblik over finansieringen både af disse investeringer og af de pågældende års øvrige offentlige udgifter, og folkettinget vil da ved en flertalsindstilling på sædvanlig vis kunne tilkendegive sin tilslutning til eller afstandtagen fra disse investeringer.

Så vil jeg sige om det samme, som finansministeren kommenterede, at ingen kan da vel finde, at regeringen er pligtig at forelægge sine forskellige forslag, før disse er færdige, og det, der er redegjort for her i dag, er ikke et beslutningsforslag, det er ikke et lovforslag, det er alene et program, der også omhandler dele af den offentlige sektor, som folkettinget ikke har direkte myndighed over, herunder de koncessionerede selskaber.

Hermed sluttede forhandlingen.

Tredje næstformand (Mette Madsen):

Som tidligere meddelt skal jeg udsætte afstemningen om de dagsordensforslag, der er fremsat af hr. Glensgård, hr. Askjær Jørgensen og hr. Palle Simonsen, til mødet i morgen, fredag den 26. marts 1982.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Forhandling om ministeren for offentlige arbejders redegørelse af 18. marts 1982:

Redegørelse om beskyttelse af Jyllands vestkyst.

(Redegørelse nr. R 6. Anmeldt 18/3 82. Redegørelsen givet 18/3 82. Meddelelse om forhandling 18/3 82).

Forhandling

Normann Andersen (S):

Jeg var lige ved at tro, at min ordførertale i denne forbindelse kunne have været und-

været, man var jo langt inde i en debat om dette emne under den sidste sag, men så langt kom man altså ikke.

Nordsøen eller Vesterhavet, som vi kalder det i daglig tale, kan være en virkelig turistattraktion. Det kan være en god ven, men også en farlig fjende, og det er netop balancen mellem disse to ting, der her i dag kommer på tale. Som fjende er det kystnedbrydningen, der kommer ind i billedet.

Kystnedbrydningen er ikke nogen ny foreteelse, den har fundet sted gennem århundreder, som den har fundet sted inden for de seneste år. Hvis vi ser på de store tyske bunkersanlæg, som blev bygget under anden verdenskrig, altså for ca. 40 år siden, kan vi konstatere, at de i dag ligger flere kilometer ude i Vesterhavet. Det viser klart, at havets magt er enorm, og at det i det hele taget kan være et spørgsmål, om man er i stand til at holde Vesterhavet tilbage. Jeg er af den opfattelse, at det nok højst er muligt at sinke nedbrydningen; med hensyn til at stoppe den totalt har jeg mine tvivl.

For en ordens skyld skal jeg straks understrege, at jeg for mit vedkommende kan tilslutte mig ministerens principielle standpunkt, at beskyttelsen af Jyllands vestkyst er en opgave, der bør løses af staten, amtskommunerne, kommunerne og i visse tilfælde også grundejerne i fællesskab. Det er da også et standpunkt, som har betydelig tilslutning i amtskommuner og kommuner. Jeg må da også her sige, at det er med tilfredshed, jeg konstaterer, at ministeren ikke vil gennemføre dette princip i dets fulde konsekvens, men vil tage et betydeligt hensyn til den omstændighed, at staten hidtil har været ene om at betale til kystbeskyttelsen på strækningen i Ringkøbing amtskommune og på Agger Tange. Jeg har den opfattelse i dag, at Ringkøbing amt nok bliver hovedemnet i denne diskussion, og en af grundene hertil er, at Ringkøbing amt er det eneste amt på vestkysten, der endnu ikke har truffet nogen aftale med staten.

Jeg er af den opfattelse, at redegørelsen angiver et rimeligt balancepunkt mellem den hidtidige faktiske tilstand og den mere gennemtænkte og konsekvente politik, som nu foreslås fulgt. Jeg forstår, at ministeren fortsat vil lade staten afholde samtlige udgifter til beskyttelse af Limfjordstangerne med diger, høfder og kystfodring og til foranstalt-